ERIKOISJULKAISU AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA TYÖELÄMÄLLE JA OPPILAITOKSILLE

AMMATILLINEN

2005

www.ammatillinenkoulutus.com

Ammattiosaajan vuosi 2005

Ammattiosaaminen
Taitoa, tahtoa ja tunnetta.





AMMATTIOSAAMISEN MERKITYS KASVAA

NÄYTÖT LISÄÄVÄT TYÖELÄMÄLÄHEISYYTTÄ

AMMATTIOSAAJAN VUOSI 2005 LISÄÄ VETOVOIMAA JA ARVOSTUSTA

AMMATILLINEN PERUSKOULUTUS 2005

TYÖELÄMÄ TARVITSEE AMMATTIOSAAJIA

NÄYTEIKKUNA AMMATTEIHIN:
WORLDSKILLS HELSINKI 2005 – AMMATTITAIDON MM-KILPAILUT 25.5.–1.6.2005

> Ammattiosaajan vuosi 2005
www.ammattiosaaja.fi

www.ammatillinenkoulutus.com

Osaaminen vaatii jatkuvaa kehittämistä

> Yritysjohtajalla on vain harvoja yhtä pysyviä mielenkiinnon kohteita kuin vastuullaan olevan organisaation osaaminen ja sen varmistaminen niin nyt kuin tulevaisuudessa. Olenkin mielenkiinnnolla seurannut koulutuksesta ja osaamisesta käytävää keskustelua toimitusjohtajana ja myös useamman yhtiön hallituksen jäsenenä.

Osaamisen voi mielestäni jakaa kolmeen osaan eli perus- tai yleistietoihin, ammatilliseen osaamiseen ja sosiaaliseen osaamiseen. Perustiedot, joita saadaan perus- ja muussa yleisessä koulutuksessa, luovat pohjan kyvylle oppia kunkin ammatin edellyttämää erityistaitoihin perustuvaa ammattiosaamista. Sosiaalista kyvykkyyttä jokainen taas tarvitsee osaamisensa markkinointiin ja sen tehokkaaseen hyödyntämiseen siinä organisaatiossa, jossa toimii. Kaikkien kolmen osaamisen osa-alueen ylläpitäminen ja kehittäminen liittyy elinikäiseen oppimiseen, sillä enää ei ajatella, että ensin opiskellaan, sitten tehdään työtä ja lopuksi päästään eläkkeelle. Jokaisen edellytetään jatkuvasti kehittävän taitojaan niin työssä oppimalla kuin uutta tai lisäkoulutusta hankkimalla.

Yritysjohtajan näkökulmasta henkilöstön elinikäisen oppimisen merkitystä lisää se, ettei yhtiön kulloinenkin asema ja kokemus sinällään turvaa tulevaisuuden menestystä. Yhä nopeammat muutokset markkinoissa, kilpailutilanteissa sekä asiakastarpeissa edellyttävät yrityksiltä nopeaa reagointikykyä, joka saavutetaan vain organisaation osaamisen jatkuvalla kehittämisellä. Pysyvä on lähinnä jatkuva tarve kehittymiseen.

Onninen Oy:ssä, joka toimii lämpö-, vesi-, ilmastointi-, kylmä ja sähköalan sekä teollisuuden, julkisyhteisöjen ja teknisten tuotteiden jälleenmyyjien materiaalipalvelussa, on pyritty varmistamaan henkilöstön osaamista monella tavalla. Tämä tarkoittaa myös sitä, että yhtiössä painotetaan sisäisissä ja ulkoisissa rekrytoinneissa avoinna olevassa tehtävässä tarvittavaa yleistä ja erityisosaamista.

Menestyksellisen liiketoiminnan edellyttämän osaamisen takaamiseksi Onnisella tehdään yhteistyötä useiden oppilaitosten kuten ammatillista koulutusta tarjoavien ammattioppilaitosten, ammatti- ja muiden korkeakoulujen sekä yliopistojen kanssa. Työhön sisältyy muun muassa työssäoppimisen, loppu- ja diplomityöpaikkojen tarjoamista sekä erilaisten kurssien ja muun koulutustarjonnan räätälöintiä. Yhtiö tarjoaa myös vuosittain useille koululaisille ja opiskelijoille tilaisuuden tutustua työelämään ja erilaisia harjoittelu- ja vaikkapa kesätyömahdollisuuksia.

Olemme hyvin konkreettisesti todenneet, että sitoutuminen koulutukseen ja yhteistyö ammatillista koulutusta tarjoavien tahojen kanssa tuottaa jo lyhyelläkin ajanjaksolla mitattavissa olevia hyötyjä. Erinomaisena käytännön esimerkkinä tästä on se, että olemme saaneet opetusministeriön myöntämän oppisopimuskouluttajien laatupalkinnon. Toinen hyvä esimerkki yritystä hyödyttäneestä koulutusyhteistyöstä on Oppisopimuksella merkonomiksi -ohjelma, jonka puitteissa parikymmentä eri puolella Suomea toimistotyötä tekevää onnislaista on merkittävästi lisännyt osaamistaan parin viime vuoden aikana. Yhteistyö on tuottanut myös onnistuneita opinnäytetyö- ja muita koulutushankkeita.

Esimerkkejä lopputöistä ja harjoittelujaksoista voisi jatkaa. Ilahduttavaa on myös se, että monet näistä opiskeluaikanaan ensikosketuksen Onniseen saaneista nuorista löytyvät nyttemmin yrityksen palkkalistalta.

Monimuotoinen ja kaikkia osapuolia hyödyttävä yhteistyö yritysmaailman ja koulutuksesta vastuullisten tahojen kanssa perustuu yhteisiin tavoitteisiin, luottamukseen ja kykyyn ymmärtää toinen toisiaan.

Yleisellä tasolla tavoite yhä paremmin osaavista ihmisistä palvelee erinomaisesti koko Suomea. Niin yksilö- kuin yritystasolla yhteinen pyrkimyksemmehän on vähintään säilyttää nykyinen hyvinvointimme ja jopa parantaa maamme kilpailukykyä kansainvälisesti.



Kirjoittaja Maarit Toivanen-Koivisto on Onvest Oy:n toimitusjohtaja ja Onninen Oy:n hallituksen puheenjohtaja.



> Tässä lehdessä tietoa ammatillisesta koulutuksesta





worldskills 2005 HELSINKI

> Ammattiosaajan vuosi 2005
www.ammattiosaaja.fi



kuljettaja • Metsäluonnonhoitaja • Suutari • Ympäristönhoitaja • Luontoyrittäjä • Porotalousyrittäjä • Luontaistalousyrittäjä • Valaja •

Ammatillisen osaamisen merkitys kasvaa

Ammatillinen koulutus on suurten haasteiden edessä. Työelämän osaamisvaatimukset kasvavat, innovaatiotoiminnan ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen merkitys lisääntyy ja joukottain käytännön ammattiosaajia siirtyy eläkkeelle.

Yhä useammat työtehtävät edellyttävät vahvan ammattiosaamisen lisäksi kykyä kehittää ja uudistaa omaa ammattitaitoaan ja työtään. Yrityksissä ja työpaikoilla tapahtuvan innovaatiotoiminnan ja opiskelun edistäminen on yksi kilpailukyvyn avaintekijä tulevaisuudessa. Suomen samoin kun monen muunkin Euroopan maan työvoiman harmaantuessa on huolehdittava siitä, että pienenevistä ikäluokista saadaan eläkkeelle siirtyvien tilalle uusia ammattiosaajia – niin työntekijöiksi kuin yrittäjiksikin.

Ammatillisen koulutuksen tehtäväkenttä on laaja. Se kattaa sekä ammatillisen perusosaamisen kehittämisen että ammattiosaamisen syventämisen ja uudistamisen kaikilla koulutusaloilla elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaisesti. Ammatillisen koulutuksen lähtökohtana on antaa yksilöille – niin nuorille ja aikuisille kuin ammattitaidottomille ja huippuosaajille – ammatillista osaamista, joka vastaa työelämän tarpeita. Tämän ohella koulutus antaa laaja-alaisia valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä yhteiskunnassa toimimiseen. Osaamistarpeisiin vastaamisen ohella ammatillisen koulutuksen tehtäviin kuuluvat erilaiset kehittämis- ja palvelutehtävät, joilla edistetään työpaikkalähtöistä innovaatiotoimintaa sekä yritysten ja työyhteisöjen kehittämistä. Lisäksi ammatillisella koulutuksella on tärkeä tehtävä syrjäytymisen ehkäisemisessä. Ammatillisen koulutuksen laaja-alaisen tehtäväkentän hoitaminen edellyttää koulutuksen järjestäjiltä työelämälähtöisyyttä, osaamista, voimavaroja ja ammatillisen koulutuksen kokonaisuuden hallintaa.

Ammatillinen-lehti pyysi yhteiskunnallisilta vaikuttajilta viestiä evästykseksi ammatillisen koulutuksen kehittäjille.



Yliasiamies Esko Aho, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA

Kolme megatrendiä: globalisaatio, digitalisoituminen ja erikoistuminen

Tulevaisuuden ammattitaitovaatimuksia muovaa kolme megatrendiä: globalisaatio, digitalisoituminen sekä työelämän ja työtehtävien erikoistuminen.

Syvenevä ja nopeasti etenevä globalisaatio kytkee yhä suuremman osan suomalaisista osaksi kansainvälisiä verkostoja. Matalien rajojen maailmassa korostuvat huippuluokan sisältöosaamisen rinnalla kielitaito sekä kyky toimia monikulttuurisissa ympäristöissä.

Kaikki tämä asettaa kovia vaatimuksia sekä koulutukselle että koulutettaville, mutta samalla kansainvälistyminen avaa uusia mahdollisuuksia kehittää ja rikastuttaa työn sisältöä.

Suomalaiset ovat osoittaneet etevyytensä teknologian kehittäjinä. Insinööritaitomme ovat kiistatta maailman huippua. Sitä vastoin teknologian soveltajina ja hyödyntäjinä olemme menestyneet selvästi huonommin.

Heikkoudesta voi tulevaisuudessa kehittyä kilpailuvaltti. Pienellä maalla on monia suhteellisia etuja, kun pyritään toteuttamaan sellaisia institutionaalisia ja toiminnallisia uudistuksia, joilla sekä yksityinen että julkinen sektori ottavat mahdollisimman suuren hyödyn teknologisen kehityksen tarjoamista mahdollisuuksista.

Elämme yhä digitaalisen vallankumouksen alkuvaihetta. Tulevaisuudessa se tekee yhä useammasta työntekijästä tietotyöläisen, jolta vaaditaan modernin tietoteknologian osaamista sekä kasvavan informaatiotulvan hallintaan vaadittavia kriittisen ajattelun ja tiedon käsittelyn taitoja.

Muutospaineet synnyttävät ihmisissä levottomuutta ja epävarmuutta, mutta vilkaisu historiaan auttaa ymmärtämään uusien asioiden oppimisen tärkeyden. Teknologian tehokas käyttö ei ole ollut ristiriidassa taloudellisten tai sosiaalisten tavoitteiden kanssa. Päinvastoin, sen avulla työtä ja työelämää on voitu muuttaa laadullisesti paremmaksi.

Uuden teknologian ja uusien organisointimallien käyttöönotto muuttaa tuotantoprosessien ja työtehtävien luonnetta, luo uusia ammatteja ja tuhoaa vanhoja. Työelämän murros vaatii työntekijöiltä ammatillista joustavuutta sekä valmiutta jatkuvaan, elinikäiseen oppimiseen.

Hyvä peruskoulutus, laadukas ammattiosaaminen ja avoin mieli ovat parhaita vakuutuksia tulevaisuuden varalle.



Työmarkkinajohtaja Jouni Ekuri, Kunnallinen työmarkkinalaitos

Kunta-ala tarvitsee ammattiosaajia entistä enemmän

Kunnat ja kuntayhtymät kaikkialla maassa tarjoavat monipuolisia tehtäviä korkeaa ammattitaitoa ja osaamista vaativissa ammateissa. Ammatillisia perustutkintoja sekä lisä- ja täydennyskoulutusta on tarpeen jatkuvasti kehittää uudistuvien palvelujen ja työelämän muutosten mukaan. Koulutustarjonnan tulee myös vastata joustavasti kysyntään.

Ammatillinen koulutus tarjoaa väylän moniin kunta-alan ammatteihin sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä teknisellä alalla. Kuntatyönantajat tarvitsevat palvelukseensa eri alojen hyvin koulutettuja ja motivoituneita työntekijöitä. Tämä asettaa suuret haasteet ammatillisen koulutuksen kehittäjille.



Toimitusjohtaja Leif Fagernäs, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Ammatillisen koulutuksen seurattava työelämän muutoksia

Henkilöstön hyvä osaaminen organisaation kaikilla tasoilla on eräs elinkeinoelämän keskeisim-

piä kilpailutekijöitä. Noin 60 % henkilöstöstä työskentelee vaativissa ammattiosaamista edellyttävissä työntekijätehtävissä. Suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle vapautuu ammatillisesta koulutuksesta valmistuville, ammattitaitoisille nuorille runsaasti työpaikkoja.

Ammatillisen koulutuksen on jatkuvasti seurattava työelämän muutoksia ja vastattava myös kilpailijamaiden asettamiin haasteisiin. Opiskeluaikana opitun varmentamiseksi nuorten ammattiosaamisen näytöt on otettava pikaisesti käyttöön. Elinkeinoelämän ja oppilaitosten tiiviillä yhteistyöllä on ammatillisen koulutuksen laatua voitu parantaa ja yhteistyötä tarvitaan myös jatkossa.



Varapuheenjohtaja Matti Huutola, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Ammattiosaajia tarvitaan

Suomella on edessään suuri haaste: miten huolehdimme ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta eri toimialoilla. Tulevina vuosina eläkkeelle siirtyy enemmän työntekijöitä kuin nuorista ikäluokista tulee tilalle. Ammattiosaajia siis tarvitaan työmarkkinoilla tulevina vuosina.

Samaan aikaan työelämän rakenteissa tapahtuu suuria muutoksia: uusia töitä syntyy ja vanhoja katoaa, teknologia kehittyy nopeasti ja globalisaatio muuttaa kansainvälistä työnjakoa. Yhä useammassa työssä tehtäväkuvat laajenevat ja monitaitoisuuden merkitys kasvaa. Työntekijöiden itsenäisyys ja vastuullisuus työjärjestelyissä lisääntyy tiimimäisen ja projektimaisen työskentelyn kautta. Kansainvälistyminen haastaa nykyistä parempaan vieraiden kielten hallintaan ja tietotekniikan käyttö on olennainen osa lähes jokaisen työtä.

Työelämän vaatimukset haastavat myös ammatillisen koulutuksen. Jo koulutuksen aikana on saatava vahva ja laaja-alainen pohja ammatin hallintaan. Kolmivuotinen ammatillinen peruskoulutus tarjoaa yhä paremmat työelämävalmiudet ja mahdollisuuden jatkaa opintoja korkea-asteen koulutuksessa. Työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt ovat loistava mahdollisuus varautua sukupolven vaihdokseen työpaikoilla. Tähän tilaisuuteen on sekä työntekijöiden että työnantajien tartuttava entistä innokkaammin.



Toimitusjohtaja Jussi Järventaus, Suomen Yrittäjät ry

Yrittäminen perustuu osaamiseen

Ammatillisella koulutuksella on erittäin tärkeä rooli uuden yrittäjyyden syntymiselle ja yritysten osaamisen kehittämisessä. Yrittäminen perustuu osaamiseen. Merkittävällä osalla – yli 60 prosentilla yrittäjistä on ammatillinen tai opistotasoinen koulutus.

Tärkeää on varmistaa laadukkaan ammatillisten oppilaitosten verkoston säilyminen kaikkialla Suomessa sekä pitää huolta ammatillisen koulutuksen vetovoimasta.

Osa laadukasta koulutusta on yrittäjyyden vahva sisällyttäminen kaikkiin opintoihin sekä oppilaitosten yhteistyö myös pienten yritysten kanssa esimerkiksi työssä oppimisessa tai yrityksille suunnatuissa koulutus- ja kehittämispalveluissa.



Johtava rehtori Seija Mattila, Turun ammatti-instituutti – Åbo yrkesinstitut

Ammattiosaajaksi ammattisivistyksellä

Mitä tarkoittaakaan ammattisivistys? Konkreettista tekemisen taitoa, yksilön persoonallisuuden kasvua, ihmisenä kasvamista.

Ammatillinen koulutus antaa vahvan pohjan siirtyä työelämään. Siitä pitävät huolen taitavat ammatinopettajat, työssäoppiminen, työpaikkaohjaajat, asiantuntijavaihto ja ammattitaitokilpailut.

Hyvä ammattisivistys opiskelijoille – ammatillisen koulutuksen suuri missio. Kun siinä onnistumme, nuoret pärjäävät pitkälle. Heillä on käytännön ammattitaidot, kielitaitoa, monikulttuurista näkemystä ja vuorovaikutustaitoja. Heille jää toivottavasti oppimisen nälkä, joka innostaa itsensä kehittämiseen. Tällaiset ammattiosaajat pitävät jatkossakin työelämän pyörät pyörimässä.



Puheenjohtaja Mikko Mäenpää, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Yhteistyöllä turvataan koulutus ja sen laatu

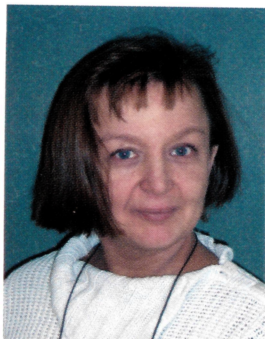
Koulutuksen imago seuraa ammattien arvostusta. Työolojen ja palkkauksen kehittämisellä voidaan parantaa ammatillisen koulutuksen arvostusta ja vetovoimaa.

Ammattiin valmistuvilla on oltava realistinen käsitys työelämästä ja sen pelisäännöistä. STTK-Opiskelijat ry tukee ammatillisia oppilaitoksia työelämätietouden opettamisessa tuottamalla materiaalia ja tarjoamalla luentopalveluita.

Väestökehityksen eriytyessä alueellisesti tarvitaan lisää yhteistyötä koulutuksen voimavarojen hyödyntämisessä. Yhteistyöllä voidaan turvata koulutus ja sen laatu koko maassa.

Yhteistyötä tarvitaan niin toisen asteen nuoriso- kuin aikuiskoulutuksessa kuin toisen asteen ja korkeakoulutuksen kesken.

Itse kunkin on kehitettävä osaamista vielä valmistumisen jälkeen. Tähän tarjoaa mahdollisuuksia kymmenvuotinen näyttötutkintojärjestelmä, jonka kehittämisestä ja laadunvarmistuksesta vastuun kantavat työelämän osapuolet.



Rehtori Hannele Niiranen, Suomen Kansallisoopperan Balettioppilaitos

Tanssin ammattikoulutus luonut uusia työpaikkoja

Tanssin ammattikoulutuksen kentällä tärkeitä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja haasteita ovat tanssin koulutusrakenteen tehtävänjaon selkiyttäminen yleensä, ja klassisen tanssin puolella pitkällä aikavälillä laaja-alaisen baletin koulutuskeskuksen luominen. Klassisen baletin perinteen vaaliminen ja kehittäminen tässä ajassa on Balettioppilaitoksen opetussuunnitelman keskeistä sisältöä. Suomen Kansallisbaletti tarvitsee esiintyjiksi taitavia tanssijoita. Voidaksemme kehittää antamaamme koulutusta edelleen tulee meidän huolehtia myös baletinopettajien koulutuksesta ja tällä kohtaa on vireillä yhteistyö Teatterikorkeakoulun kanssa.

Tanssin ammattikoulutus lähti kehittymään 1980-luvulla, ja systemaattisen koulutuksen ansiosta onkin alalle pystytty luomaan uusia rakenteita ja työpaikkoja. Baletin alalla Suomessa on tosin vain yksi työnantaja.



Puheenjohtaja Risto Piekka, AKAVA ry

Opettajien ammatillisesta osaamisesta ja jaksamisesta on huolehdittava

Opettajat ovat keskeinen voimavara ammatillisen osaamisen kehittämisessä. Työssään viihtyvä ja oman ammattialansa hallitseva opettaja pystyy myös paremmin motivoimaan oppilaita ja edistämään oppimista.

Opettajiin kohdistuvat vaatimukset ovat kasvaneet. Oppilaiden pahoinvointi yleistyy ja kuormittaa myös opettajia. Opetustehtävien lomassa olisi kyettävä kehittämään omaa ammattitaitoaan. Jotta opettajat jaksavat, on heidän täydennyskoulutukseensa ja työhyvinvointiinsa panostettava nykyistä enemmän.



Puheenjohtaja Tuire Santamäki-Vuori, Kunta-alan ammattiliitto KTV ry

Tarvitsemme avaria koulutusmahdollisuuksia

Työelämän muuttuessa näyttötutkintojärjestelmä tarjoaa hyvän väylän ammatilliseen kehittymiseen. Aikuiskoulutusta on kehitettävä niin, että koulu- ja opistotasoisia tutkintoja on sujuva täydentää ammattikorkeakoulutasoisiksi.

Työssä oppiminen sekä aikuisten ja nuorten näytöt lähentävät työelämää ja ammatillista koulutusta toisiinsa. Työssä oppimisessa välittyy ammattilaisten osaamista työelämän tulokkaille ja uutta tietoa oppilaitoksista työpaikoille. Tavoitteiden toteutumiseksi työpaikoille tarvitaan taitavia ohjaajia ja arvioijia. Opiskelijoiden ohjaukseen ja arviointiin on varattava riittävästi resursseja.

> Lisää tietoa

ammatillisesta koulutuksesta löydät mm. seuraavilta Internet-sivuilta:

www.ammatillinenkoulutus.com
Ajankohtaista asiaa koulutuksesta, ammateista ja oppilaitoksista. Kilpailuja ja aimo annos linkkejä.

www.ammattiosaaja.fi
Ammattiosaajan vuosi 2005 -sivusto.

www.edu.fi/koulut
Sivuilta löytyy lista ammatillista opetusta antavista oppilaitoksista. Tätä kautta pääset kurkistamaan myös koulujen kotisivuille.

www.edu.fi/ammatillinen peruskoulutus
Tietoa ammatillisista perustutkinnoista ja ammattialoista.

www.edu.fi/tonet
Työssäoppimisen tietopalvelu TONET kertoo, mitä työssäoppiminen on ja miten se liittyy ammatilliseen koulutukseen. Mukana on myös käytännön esimerkkejä ja kavereiden kertomuksia.

www.mol.fi/tiepa
Tästä työministeriön sivuilla olevasta koulutus- ja ammattitietopalvelusta löydät mm. alojen ja ammattien kuvauksia sekä palkkataulukkoja.

www.kunkoululoppuu.fi
sisältää tietoa sekä esimerkkejä peruskoulun jälkeisistä valinnoista.

www.maailmaparas.fi
Skills Finlandin valmennukseen haluaville.

www.mol.fi/avo
AVO-ammatinvalintaohjelma on tarkoitettu ammatti- ja koulutusvaihtoehtoja peruskoulun tai lukion pohjalta pohtivalle.

www.skillsfinland.com
Sivuilta löydät tietoa mm. taitajakilpailuista ja ammattitaidon MM-kilpailuista.

www.maailmalle.net
CIMOn palvelusta tietoa opiskelusta tai harjoittelusta ulkomailla tai kansainvälistymismahdollisuuksista.

Työelämä tarvitsee huippuosaajia. Suurin kysyntä on ammatillisen koulutuksen saaneista. Niistä, joilla on vahvat käytännön taidot omassa työssään ja jotka halutessaan voivat jatkaa eteenpäin omaa koulutuspolkuaan.

> AMMATILLINEN PERUSKOULUTUS 2005

Ammatilliset perustutkinnot ovat kolmevuotisia, 120 opintoviikon laajuisia ja niihin sisältyy työssäoppimista vähintään 20 opintoviikkoa. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on yleinen jatko-opintokelpoisuus ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Ammatillisesta koulutuksesta voi valmistua seitsemältä eri koulutusalalta yli sataan ammattiin.

Ammatillinen perustutkinto tuottaa laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin ja erikoistuneemman osaamisen ja työelämän edellyttämän ammattitaidon yhdellä tutkinnon osa-alueella. Se sisältää 120 opintoviikkoa, jotka jakaantuvat seuraavasti: ammatillisia opintoja 90 ov, yhteisiä opintoja 20 ov ja vapaasti valittavia opintoja 10 ov.

Ammatilliset opinnot muodostavat suurimman osan tutkinnosta ja niistä toteutetaan vähintään 20 opintoviikkoa työpaikoilla työssäoppimalla. Ammatilliset opinnot ovat työelämän toimintakokonaisuuksia, jotka vaihtelevat eri tutkinnoissa ja koulutusohjelmissa. Yhteiset opinnot (20 ov) vastaavat osin lukion opintoja ja ne voivat olla pakollisia tai valinnaisia. Yhteisiä opintoja ovat äidinkieli, toinen kotimainen kieli, vieras kieli, matematiikka, fysiikka ja kemia, yhteiskunta-, yritys- ja työelämätieto, liikunta, terveystieto sekä taide ja kulttuuri.

Vapaasti valittavat opinnot voivat olla ammatillisesti täydentäviä, harrastukseen liittyviä tai yhteisiä opintoja.

TYÖSSÄOPPIMISESTA KÄYTÄNTÖÄ

Ammatillisen perustutkinnon tärkeä osa on yhteensä vähintään puolen vuoden (20 ov) työssäoppiminen, jonka tarkoituksena on hankkia osa ammattitaidosta käytännön työssä. Työssäoppiminen tapahtuu työpaikoilla ja se on tavoitteellista, ohjattua opiskelua, jossa opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma.

Käytännön opiskelu järjestetään eri mittaisina, riittävän pitkinä jaksoina koulutuksen aikana. Työssäoppiminen tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden osoittaa kykynsä ja innostuksensa omassa ammatissaan ja saada työelämää vastaavaa ammattiosaamista sekä parantaa mahdollisuuksia saada työpaikka valmistumisen jälkeen.

www.edu.fi/tonet

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT VARMISTAVAT LAATUA

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija osoittaa työtilanteessa tai -prosessissa, miten hyvin hän on saavuttanut ammatillisten opintojen tavoitteet ja työelämän edellyttämän ammattitaidon. Näyttö suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan oppilaitoksen ja työpaikkojen yhteistyönä.

Ammattiosaamisen näyttöjä kehitetään osaksi ammatillista peruskoulutusta ESR-projekteissa. Tavoitteena on yhdessä työelämän kanssa parantaa ammatillisen koulutuksen laatua.

Näyttöjen myötä käytännön ammatillinen osaaminen korostuu ja työelämän edustajan ja opiskelijan rooli opiskelijan arvioinnissa lisääntyy.

OPPISOPIMUKSELLA OSAAMISTA

Ammatillisen perustutkinnon voi hankkia myös oppisopimuksella, joka on opiskelijan ja työnantajan välinen määräaikainen työsopimus. Koulutuksen järjestäjä eli oppilaitos ja oppisopimustoimisto vahvistaa aina tällaisen oppisopimuksen. Oppisopimuskoulutuksessa opiskellaan työpaikalla tekemällä työtä noin neljä päivää viikossa ja viides työpäivä käytetään teorian opiskeluun oppilaitoksessa. Käytännössä teoriaopetus tapahtuu pidemmissä jaksoissa työskentelyn lomassa.

Oppisopimuskoulutuksessa voi myös hankkia lisäkoulutusta ja syventää ammattitaitoaan sekä suorittaa ammatti- tai erikoisammattitutkinnon.

Koulutusta järjestetään myös yrittäjille, jotka voivat näin hankkia oppisopimuksella tutkinnon työskentelemällä omassa yrityksessä.

www.edu.fi/info/oppisopimus

OPINTOTUKI

Tukena 17 vuotta täyttänyt opiskelija voi saada opintorahaa, asumislisää ja pankista valtion tukemaa opintolainaa. Tuen määrä riippuu opiskelijan iästä, asumismuodosta, siviilisäädystä (onko avioliitossa vai ei), vanhempien tuloista ja myös opiskelijan itsensä taloudellisesta asemasta. Niinpä opintorahan kuukausittainen määrä voi vaihdella 21,86-213,60 euroon. Opintoraha on veronalaista tuloa. Asumislisää voi saada 80 prosenttia hyväksyttävistä asumismenoista eli 26,90–171,55 euroa kuukaudessa. Asumislisää ei myönnetä 214,44 euron kuukausivuokran ylittävästä osasta eikä alle 33,63 euron kuukausivuokrasta.

Lisätietoa Kelasta **www.kela.fi**

Humanistinen ja kasvatusala

Alalla järjestetään toimintoja ja tuotetaan palveluja eri ikäisten monipuolista ja yhteisöllistä vapaa-aikaa varten sekä edistetään ihmisten terveellisiä liikuntatottumuksia. Alan työ on ohjaus- ja avustustyötä, jonka tavoitteena on edistää ihmisen kasvua ja auttaa häntä tunnistamaan voimavaransa, vahvistamaan identiteettiään ja kehittämään oman elämänsä hallintaa. Perustutkintoja on neljä ja niissä koulutusohjelmia myös neljä.

Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto

Viittomakielen ohjaaja toimii viittomakielisen yhteisön sekä viittomia kommunikaatiossaan hyödyntävien henkilöiden ohjaus- ja avustustehtävissä.

- **Viittomakielen ohjaaja**
  viittomakielisen ohjauksen koulutusohjelma

Työpaikat

Viittomakielen ohjaaja voi toimia lasten päivähoidossa, koulutoimessa, hoitolaitoksissa sekä erilaisilla kursseilla, leireillä ja kerhoissa esimerkiksi henkilökohtaisena avustajana tai ohjaajana. Tukihenkilöpalveluja voi tarjota myös oman yrityksensä kautta.

Lapsi- ja perhetyön perustutkinto

Lapsi- ja perhetyön perustutkinnon suorittanut toimii lasten ja heidän perheidensä parissa yhteiskunnan eri sektoreilla ja yhteistyössä muiden kasvatustyöhön osallistuvien kanssa.

- **Lastenohjaaja**
  lapsi- ja perhetyön koulutusohjelma

Työpaikat

Lastenohjaaja voi toimia erilaisissa kerhoissa, leireillä, koululaisten iltapäivätoiminnassa, päiväkodeissa, leikki- ja ohjaustoiminnassa kunnan, seurakunnan, yksityisen tai järjestön palveluksessa.

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto

Nuoriso- ja vapaa-ajan-ohjaaja suunnittelee, toteuttaa ja luo edellytyksiä lasten, nuorten ja aikuisten vapaa-ehtoiselle ja heidän omista lähtökohdistaan kehittyvälle nuoriso- ja vapaa-ajantoiminnalle. Työtä tehdään moniammatillisissa ympäristöissä yhteistyöverkostojen avulla. Työn painopisteinä ovat syrjäytymisen ehkäiseminen, monikulttuurinen nuorisotyö sekä kansalaistoiminta.

- **Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja**
  nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen koulutusohjelma

Työpaikat

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja voi toimia kunnassa, järjestössä, laitoksessa, yrityksessä sekä itsenäisenä ammatinharjoittajana. Nuoriso-ohjauksen erityisosaamista on tunnistaa erilaisia kulttuureja ja kasvuympäristöjä sekä kehittää nuorten elinoloja ja elinympäristöä.

Kulttuuriala

Kulttuurialalla tuotetaan elämyksiä ja palveluita, jotka lisäävät elämän laatua. Kulttuurialan ammattilaisia tarvitaan tulevaisuudessa tekemään työtään perinteisten väylien lisäksi myös jatkuvasti uudistuvassa mediassa. Kulttuurialalla on viisi perustutkintoa ja yhteensä kahdeksan koulutusohjelmaa.

Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto

Käsi- ja taideteollisuusalalla suunnitellaan ja valmistetaan asiakkaille tuotteita sisustukseen, vaatetukseen ja elinympäristöön. Alan yhteisiä osaamisalueita ovat esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, tuotteiden valmistus ja kädentaidot sekä yritystoiminta tai toiminta itsenäisenä ammatinharjoittajana.

- **Artesaani**
  esinesuunnittelun ja -valmistuksen koulutusohjelma
  tekstiilin ja vaatetuksen suunnittelun ja valmistuksen koulutusohjelma
  ympäristön suunnittelun ja rakentamisen koulutusohjelma

Työpaikat

Alan työllistäjiä ovat pieni- ja keskisuuri yritystoiminta, alihankintatyö ja alan neuvontajärjestöt. Jonkin verran työpaikkoja on tarjolla palvelualoilla ja teollisuudessa. Myös itsensä työllistäminen, ryhtyminen ammatinharjoittajaksi on vaihtoehtona. Alalle on syntynyt uusia ammattialoja ja työtehtäviä sekä mahdollisuuksia toimia itsenäisinä yrittäjinä.

Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto

Alalla tuotetaan elokuvia, video-, radio- ja tv-ohjelmia. Tekninen kehitys on luonut uusmedian ja sen tuotteet: multimediat, interaktiiviset ohjelmat, web-sivut, DVD-elokuvat, pelit ja wap-palvelut. Alalla tarvitaan sekä ammatillisia moniosaajia että erityisosaajia.

- **Media-assistentti**
  audiovisuaalisen viestinnän koulutusohjelma

Työpaikat

Alan töitä tehdään elokuva-, video-, animaatio-, radio- ja tv-yrityksissä ja uusmedian osalta mm. ohjelmisto-, kustannus- ja lehtitaloissa, tv- ja radioyhtiöissä sekä mainos- ja viestintätoimistoissa. Ammattilaiset voivat työskennellä pienten ja suurten yritysten palveluksessa tai freelancerina. Uusmedia-alalla assistentit työskentelevät usein erilaisissa verkkomediaprojekteissa.

Kuvallisen ilmaisun perustutkinto

Kuvallinen ilmaisu on tärkeä osa visuaalista viestintää, joka näkyy ympäristössä esteettisenä ja luovana toimintana ja tuotteina. Kuvallisen ilmaisun osaamisalueita ovat graafinen viestintä, kuva- ja mediataide sekä valokuvaus.

- **Kuva-artesaani**
  kuvallisen ilmaisun koulutusohjelma

Työpaikat

Visuaalisen viestinnän alueella työmahdollisuuksia on ilmaisun, taiteellisen suunnittelun, tuotesuunnittelun ja tuotekehittelyn tehtävissä toisen palveluksessa, tuotantotiimin jäsenenä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana. Alalle syntyy jatkuvasti uusia työtehtäviä ja mahdollisuuksia toimia itsenäisenä yrittäjänä.

Tanssialan perustutkinto

Henkinen luovuus ja taitoa vaativa fyysinen prosessi yhdistyvät tanssijan työssä. Tasokkaan ammattitaidon edellytyksenä on tekninen osaaminen yhdistyneenä tulkintaan ja ilmaisuun. Tanssijan tehtäviin kuuluu mm. tanssin eri aloilta perinteistä ohjelmistoa sekä nykykoreografioita. Työhön sisältyy esiintymistä ja harjoittelua ryhmän jäsenenä sekä kanssakäymistä yleisön kanssa.

- **Tanssija**
  tanssialan koulutusohjelma

Työpaikat

Tanssijan työpaikkoja voivat olla kiinteät tanssiryhmät, Suomen Kansallisbaletti sekä ammattiteatterit. Suurin osa tanssijoista työskentelee produktioissa, yksityisinä tanssitaiteen elinkeinonharjoittajina ja freelance-tanssijoina. Vain pieni osa työllistyy kiinteisiin ryhmiin. Elokuva ja televisio, viihdeteollisuus ja mainonta työllistävät myös tanssijoita.

Musiikkialan perustutkinto

Musiikkialan ammattilaiset ovat usein aloittaneet musiikkiopintonsa jo lapsena. Taitojen ja valmiuksien ylläpito vaatii jatkuvaa harjoittamista ja vastuullisuutta. Alan laatu- ja taitovaateet ovat kasvavia, ja ammattilaisten työnkuva on monipuolistuva.

- **Kirkkomuusikko, laulaja, säestäjä, yhtye-/orkesterimuusikko**
  muusikon koulutusohjelma
- **Musiikkiteknologi, pianonvirittäjä**
  soitinhuollon ja musiikin teknologian koulutusohjelma

Työpaikat

Alan työpaikat vaihtelevat koulutusohjelman ja erikoistumisen mukaan. Kirkkomuusikon työpaikkoja ovat yleensä seurakunnat. Laulajat ja säestäjät tai orkesterimuusikot työllistyvät esimerkiksi musiikkipalvelujen tuottajina. Pianonvirittäjät virittävät ja huoltavat pianoja, flyygeleitä ja cembaloja. Musiikkiteknologit tekevät työtä musiikin äänitykseen ja äänentoistoon sekä tietotekniikkaan liittyvissä tehtävissä. Musiikkialan työtilanne on ollut hyvä, mutta pysyviä työpaikkoja syntyy vähän. Kulttuuriyrittäjyys voi lisätä työpaikkoja myös musiikkialalla.

Liiketalous ja hallinto Tietojenkäsittely

Perustutkinnon suorittanut voi työskennellä asiakaspalvelussa, myynnissä, markkinoinnissa, toimistoissa, tietohallinnossa sekä informaatio- tai tietojenkäsittelyssä. Perustutkintoja on kaksi ja niissä on kuusi koulutusohjelmaa.

Liiketalouden perustutkinto

Liiketalouden moniosaajia tarvitaan työelämässä kautta linjan ja kaikilla eri aloilla. Perustutkinnon koulutusohjelmat valmentavat monipuolisesti yrityksen tai yhteisön työtehtäviin.

- **Merkonomi**
  asiakaspalvelun ja markkinoinnin koulutusohjelma
  informaatio- ja kirjastopalvelujen koulutusohjelma
  taloushallinnon koulutusohjelma
  toimistopalvelun ja tietohallinnon koulutusohjelma

Tietojenkäsittelyn perustutkinto

Liike-elämän tietojenkäsittelytehtävien parista löytyy mielenkiintoisia töitä aina asentamisesta myyntiin ja markkinointiin sekä kouluttamisesta pienen yrityksen konsultointiin saakka.



- **Datanomi**
  informaatioteknologiapalvelujen ja markkinoinnin koulutusohjelma
  tietojärjestelmien kehittämisen koulutusohjelma

Työpaikat
Merkonomit ja datanomit työskentelevät yritysten, yhteisöjen tai julkishallinnon palveluksessa. Alan työllisyys on perinteisesti hyvä. Siihen vaikuttavat koulutuksen monipuolisuus ja informaatioteknologian voimakas kasvu.

Tekniikka ja liikenne

Tekniikan ja liikenteen koulutusalalla on kaikkiaan 26 perustutkintoa. Valmistuneet sijoittuvat moniin erilaisiin tehtäviin teollisuuden, korkean teknologian, pienyritysten ja liikenteen alueilla. Koulutusohjelmia on tutkinnoissa 58, mikä kuvaa koulutusalan ammattien monipuolista kirjoa.

Maanmittausalan perustutkinto
Alalla tuotetaan luotettavia ja ajan tasalla olevia karttoja ja numeerisia karttatietokantoja yhteiskunnan ja kansalaisten tarpeisiin. Alan ammattilaiset vastaavat myös kiinteistöjä koskevien tietojen ja monien muiden paikkatietojen ajantasaisuudesta ja luotettavuudesta. Työmenetelmät edellyttävät tietoteknistä hyvää osaamista.

- **Kartoittaja**
  maanmittaustekniikan koulutusohjelma

Työpaikat
Alalla työskennellään kuntien mittaus-, kiinteistö-, kaavoitus- ja rakennustoimessa, maanmittauslaitoksessa, alan yrityksissä, valtion laitoksissa tai itsenäisenä yrittäjänä. Yksityisten yritysten osuus on kasvamassa. Työkohteita on myös ulkomailla. Alalle toivotaan uusia ammattilaisia.



Rakennusalan perustutkinto
Alalla rakennetaan jokapäiväistä ympäristöämme: asuin-, liike-, teollisuus- ja hallintorakennuksia, voimalaitoksia, satamia, siltoja ja teitä. Nykypäivän rakentamisessa korostuu ympäristötietoisuus, elinkaariajattelu ja vastuu rakennetusta ympäristöstä. Työ sisältää myös lisääntyvästi korjausrakentamista ja rakennusten ylläpitoa.

- **Maarakentaja**
  maarakennuksen koulutusohjelma
- **Maarakennuskoneen kuljettaja**
  maarakennuskoneenkuljetuksen koulutusohjelma
- **Talonrakentaja**
  talonrakennuksen koulutusohjelma

Työpaikat
Alalla työskennellään talon- ja maarakennustyömailla, ulkomailla kansainvälisissä rakennusprojekteissa, rakennusaineteollisuuden tuotantolaitoksissa,suunnittelutoimistoissa, myynnissä ja markkinoinnissa, valtion ja kuntien palveluksessa tai itsenäisinä yrittäjinä.

Vaikka rakentamisen määrä Suomessa pysyneekin nykyisellä tasolla, ala tarvitsee nykyisten työntekijöiden ikääntymisen ja poistuman vuoksi paljon uusia ammattilaisia.

Talotekniikan perustutkinto
Tutkinto antaa monipuoliset perusvalmiudet talotekniikan työtehtäviin. Talotekniikan osaamista tarvitaan uudisrakentamisessa sekä kiinteistöjen ylläpidossa ja korjauksissa. LVI-alalla suunnitellaan, asennetaan ja huolletaan kiinteistöjen lämpö-, vesi- ja ilmastointilaitteita ja -järjestelmiä. Perinteiseen LVI-alaan sisältyy yhä enemmän säätö- ja automaatiotekniikkaa sekä pienimuotoisia sähköasennuksia.

- **Kiinteistönhoitaja**
  kiinteistönhoidon koulutusohjelma
- **LVI-asentaja**
  LVI-asennuksen koulutusohjelma
- **Tekninen eristäjä**
  teknisen eristyksen koulutusohjelma

Työpaikat
Työpaikkoja on mm. prosessi- ja muun teollisuuden, kiinteistöhuoltoyhtiöiden, kuntien ja valtion palveluksessa sekä itsenäisinä yrittäjinä. Haasteena ovat alan teknisen kehityksen jatkuva seuraaminen, tietoteknistyminen, palvelujen vienti ja ulkomaiset projektit.

Kone- ja metallialan perustutkinto
Kone- ja metalliteollisuudella on kansantaloudessamme ja ulkomaankaupassamme keskeinen asema. Alan työllistävä vaikutus on suuri ja yli puolet tuotannosta menee vientiin. Koneiden ja laitteiden toiminnan ja rakenteen tuntemus, piirustusten lukutaito ja työkalujen hallinta ovat alan ammatillisia perustaitoja. Alalla edellytetään erilaisten valmistustekniikoiden osaamista ja asennus- ja kokoonpanotöiden hallitsemista sekä käyttö- ja kunnossapitotaitoja.

- **Automaatioasentaja, kunnossapitoasentaja**
  automaatiotekniikan ja kunnossapidon koulutusohjelma
- **Valaja, valumallinvalmistaja**
  valimotekniikan koulutusohjelma
- **Hienomekaanikko, koneenasentaja, koneistaja, levyseppähitsaaja, työvälinevalmistaja**
  valmistustekniikan koulutusohjelma

Työpaikat
Metalli- ja elektroniikkateollisuuden lisäksi työpaikkoja on myös muussa teollisuudessa sekä monien erilaisten asennus-, käyttö- ja kunnossapitotehtävien parissa. Suhdannevaihteluista huolimatta alan kehitysnäkymät ovat pitkällä tähtäyksellä hyvät. Varsinkin perinteiseen metalliteollisuuteen tarvitaan paljon uusia osaajia korvaamaan ikääntyneiden työntekijöiden suurta poistumaa.

Sähköalan perustutkinto
Sähköalan ammattilaisia tarvitaan lähes kaikkialla elinkeinoelämässä ja tuotannossa takaamassa sähkön, energian ja sähköisen informaation häiriötöntä tuotantoa, jakelua ja siirtoa. Myös kotien ja työpaikkojen järjestelmien ja välineiden käyttö perustuu sähkötekniikkaan ja sen sovellutuksiin.

- **Automaatioasentaja**
  automaatiotekniikan ja kunnossapidon koulutusohjelma
- **Elektroniikka-asentaja**
  elektroniikan ja tietoliikennetekniikan koulutusohjelma
- **Sähköasentaja**
  sähkö- ja energiatekniikan koulutusohjelma

Työpaikat
Sähköalan osaajia tarvitaan rakennus-, energia-, sosiaali- ja terveydenhuollon tai liikenteen aloilla sekä teollisuudessa ja kaupassa. Työtehtävät ovat monipuolisia ja teknisesti jatkuvasti kehittyviä. Alan ammattilainen asentaa ja huoltaa esimerkiksi tietokoneita sekä rakentaa tietoverkkoja ja järjestelmiä. Työhön liittyy usein myös asiakaspalvelua.

Painoviestinnän perustutkinto
Graafinen teollisuus edustaa nykyään sekä perinteistä kirjapainoteollisuutta että nykyaikaista viestintäteollisuutta. Kuvankäsittelyn tilalle on tullut digitaalinen painopinnan ja ulkoasun toteutus sekä verkko- ja multimediasovelluksiin liittyviä tehtäviä. Työ edellyttää moniosaamista ja teknisen kehityksen jatkuvaa seuraamista.

- **Painotuotantoassistentti**
  ulkoasun toteuttajan koulutusohjelma
  painotekniikan koulutusohjelma

Työpaikat
Työpaikkoja tarjoavat painotalojen lisäksi mm. yritysten markkinointiosastot, mainostoimistot ja suoramarkkinointiyritykset.

Elintarvikealan perustutkinto
Elintarvikealaan sisältyvät meijeri- ja elintarviketeollisuus, joka jakautuu leipomo-, liha-, eines-, makeis-, mylly- ja panimoteollisuuteen. Alalla toimivien on tunnettava elintarviketeknologia, alkutuotanto ja raaka-aineiden koostumus. Elintarvikeala elää muutoksen aikaa EU:n normi- ja laatuvaatimusten vuoksi. Markkina-alue on laajentumassa ja kilpailu kiristymässä. Elintarvikevalvonnan siirtyminen viranomaisilta yritysten omavalvonnaksi on lisännyt työn vaativuutta ja vastuullisuutta.

- **Elintarvikkeiden valmistaja**
  elintarviketeknologian koulutusohjelma
- **Leipuri-kondiittori**
  leipomoalan koulutusohjelma
- **Lihatuotteiden valmistaja**
  liha-alan koulutusohjelma
- **Meijeristi**
  meijerialan koulutusohjelma

Työpaikat
Alan tyypillisiä työpaikkoja ovat leipomot ja konditoriat, lihanleikkaamot ja makkaratehtaat, eines- ja makeistehtaat sekä myllyt ja panimot. Meijeristit sijoittuvat meijeriteollisuuteen. Alalla on työpaikkoja pienistä pk-yrityksistä suuriin tuotantolaitoksiin.

Kemiantekniikan perustutkinto
Kemianteollisuuden tuotanto on pitkälle automatisoitua kemian ja biotekniikan prosessiteollisuutta, jonka kansainvälisen kilpailukyvyn ylläpitäminen vaatii uusinta teknologiaa. Kemianteollisuuden suurimpia tuoteryhmiä ovat öljyjalosteet, lannoitteet, teollisuuskaasut, maalit, lakat, lääkkeet, muoviraaka-aineet, pesu- ja puhdistusaineet ja tekokuidut.

Alalle ominaista on tutkimuspainotteinen tuotekehitys, jossa otetaan huomioon tuotteen elinkaari ja mahdolliset ympäristöongelmat. Ala on nopeasti kansainvälistymässä.

- **Prosessinhoitaja**
  kemiantekniikan koulutusohjelma
  biotekniikan koulutusohjelma

Työpaikat
Prosessinhoitaja työskentelee mm. peruskemikaaleja, maaleja, öljynjalostuksen tuotteita ja lannoitteita valmistavassa teollisuudessa. Biotekniikan koulutusohjelmasta valmistunut prosessinhoitaja toimii panimotuotteita, entsyymejä, terveysvaikutteisia elintarvikkeita, biomateriaaleja ja biolääkkeitä valmistavassa teollisuudessa. Alalle tarvitaan lisää uusia ammattilaisia.

Laboratorioalan perustutkinto
Laboratorioalalla työtehtävät liittyvät laadunvalvontaan, tuotantoprosessien seurantaan, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Laboratorioissa tehdään luonnontieteellistä perustutkimusta, kehitetään tuotteita ja tuotantomenetelmiä ja seurataan teollisuuden tuotteiden, elintarvikkeiden ja ympäristön laatua, puhtautta ja turvallisuutta.

Tulevaisuudessa laitetekniikan ja analyysien kehittyminen sekä kansainvälistyminen korostavat alan työntekijöiden ammatillista osaamista ja kielitaitoa.

- **Laborantti**
  laboratorioalan koulutusohjelma

Työpaikat
Laborantti työskentelee erilaissa laboratorioissa laadunvalvonnassa, tuotekehityksessä, tutkimuksessa ja prosessien seurannassa. Alalle tarvitaan lisää uusia ammattilaisia.

Muovi- ja kumitekniikan perustutkinto
Muoviteollisuuden merkittäviä asiakkaita ovat pakkaus-, rakennus-, ajo- ja kulkuneuvo- sekä elektroniikkateollisuus. Asiakkaita on myös kodinkoneita ja vapaa-ajan tuotteita valmistavassa teollisuudessa, vaatetusalalla sekä paperi- ja metalliteollisuudessa.

Kumiteollisuus on maailmanlaajuinen teollisuuden ala, jonka päätuotteita ovat ajoneuvojen renkaat, muotti- ja suulakepuristustuotteet, jalkineet, letkut, kuljetushihnat sekä erilaiset pinnoitteet. Alan haasteena on materiaalien kierrätyksen lisääminen.

- **Kumituotevalmistaja**
  kumitekniikan koulutusohjelma
- **Muovituotevalmistaja**
  muovitekniikan koulutusohjelma

Työpaikat
Muovi- ja kumituotevalmistajat työskentelevät teollisuudessa. Työtehtävät liittyvät muovi- ja kumituotteiden valmistukseen, laitteiden huoltoon ja korjaukseen sekä raaka-aineiden testaukseen.

Paperiteollisuuden perustutkinto
Paperiteollisuudessa jalostetaan puuta perusraaka-aineeksi ja erilaisiksi jatkojalosteiksi tai lopputuotteiksi. Teollisuuden päätuotteita ovat paperi, kartonki, sellu ja niiden jalosteet. Paperin ja kartongin tuotannosta valtaosa menee vientiin. Alalla työskennellään tiukkojen laatu- ja ympäristövaatimusten mukaan.

- **Paperiprosessinhoitaja**
  massanvalmistuksen koulutusohjelma
- **Paperiprosessinhoitaja**
  paperin ja kartongin valmistuksen koulutusohjelma
- **Paperinjalostaja**
  paperinjalostuksen koulutusohjelma

Työpaikat
Työtehtävät ovat mm. käyttö- ja käynnissäpitotehtäviä sekä huolto- ja kunnossapitotöitä sellu-, kartonki-, paperi- ja paperinjalostusteollisuuden palveluksessa.

Pintakäsittelyalan perustutkinto
Pintakäsittelyyn kuuluvat maalaus ja erilainen pinnoittaminen sekä kemialliset ja sähkökemialliset pintakäsittelyt. Pintakäsittelyä ovat esimerkiksi maalaus, tapetointi, laatoitus ja pinnoittaminen sinkillä, kromilla ja nikkelillä. Ala on laaja ja kattaa lähes kaiken valmistuksen ja korjaustoiminnan.

- **Lattianpäällystäjä, maalari**
  maalausalan koulutusohjelma
- **Pintakäsittelijä**
  puuteollisuuden pintakäsittelyjen koulutusohjelma
- **Korroosionestomaalari**
  teollisen pintakäsittelyn koulutusohjelma

Työpaikat
Pintakäsittelijät työskentelevät puu- ja metalliteollisuudessa, rakennusliikkeissä, remonttiyrityksissä sekä myös yksityisinä ammatinharjoittajina. Vaatelias käsityötaito ja teknisen kehityksen jatkuva seuraaminen ovat alan menestystekijöitä.

Puualan perustutkinto
Puutuoteteollisuus sisältää saha- ja levyteollisuuden ja niiden tuotteita jalostavan puusepän- ja rakennusteollisuuden. Puualan yritysten koko on vaihteleva: puusepänteollisuuden yhden hengen yrityksistä levyteollisuuden suuriin tehtaisiin ja sahalaitoksiin.

- **Levyprosessinhoitaja**
  levyteollisuuden koulutusohjelma
- **Puuseppä**
  puusepän koulutusohjelma
- **Sahaprosessinhoitaja**
  sahateollisuuden koulutusohjelma

Työpaikat
Puualan työpaikat ovat teollisuudessa, pienissä yrityksissä tai rakennustoiminnassa ja siihen liittyvässä puutuotteiden kaupassa. Alalta on poistumassa ikääntyviä ammattilaisia ja tilalle tarvitaan uusia osaajia. Mekaaninen puunjalostus tarjoaa jatkuvasti työpaikkoja monipuolisille osaajille.

Veneenrakennuksen perustutkinto
Veneenrakennusalan yritystoiminta koostuu veneveistämöistä, veneensuunnittelusta ja -korjauksesta sekä tarvikkeiden valmistuksesta ja myynnistä. Venealan yritykset ovat yleensä pk-yrityksiä, joissa tarvitaan moniosaamista.

- **Veneenrakentaja**
  veneenrakennuksen koulutusohjelma



Työpaikat
Alan noin 3 000 veneenrakentajasta suurin osa työskentelee lujitemuoviveneiden valmistuksessa. Puuveneenrakennusalalla työskentelee 150 veneenrakentajaa. Haasteena on veneilyn lisääntyvä suosio ja toiminnan monipuolistuminen.

Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto
Ammatin kuvaan kuuluu kolme erikoistumisaluetta: perinteinen verhoilu, ajoneuvoverhoilu ja teollinen verhoilu. Alan vaativassa ammattityössä tarvitaan kädentaitojen lisäksi luovuutta, tyylitajua ja hyvää värisilmää.

- **Verhoilija, sisustaja**
  verhoilun koulutusohjelma

Työpaikat
Alan suurin työllistäjä on teollinen verhoilu, missä ammatteja ovat rungon kokoajat, esiheloittajat tai kone- ja kalusteverhoilijat. Työpaikkoja on myös huonekalutehtaissa ja verhoomoissa. Verhoilijat toimivat myös yksityisyrittäjinä. Perinteiset työtavat ja materiaalit hallitseva verhoilija voi työllistyä myös esim. museotyöhön.

Jalkinealan perustutkinto
Jalkinealalla työtavat ovat muuttuneet käsityöstä koneelliseen valmistukseen. Teollinen tuotanto on vaihetyötä, jolloin kukin tekee oman osansa tuotteesta. Jalkineiden valmistuksen ja korjauksen lisäksi alaan kuuluvat vöiden, laukkujen ja nahkatuotteiden valmistus.

- **Suutari**
  kenkä- ja nahka-alan koulutusohjelma

Työpaikat
Suutari voi toimia itsenäisenä yrittäjänä tai työntekijänä alan yrityksissä ja teollisuuden palveluksessa.

Tekstiilialan perustutkinto
Kotimainen tekstiiliteollisuus toimittaa raaka-aineita laajalle käyttöalueelle, kuten vaatetusteollisuuteen, sukkatehtaisiin, sisustukseen, verhoiluun, kodintekstiileihin ja mattoihin. Lisäksi valmistetaan erikoistekstiilejä kuten paperikoneiden viiroja ja huopia, suodatinkankaita sekä sairaaloiden ja hygieniatuotteiden kuitukankaita. Alan teollisuus on erikoistunut pitkälle jalostettuihin tuotteisiin, joista osa menee vientiin. Konekanta on uudenaikaista, automatisoitua ja tietoteknistynyttä.

- **Tekstiilinvalmistaja**
  tekstiilitekniikan koulutusohjelma

Työpaikat
Tekstiilinvalmistajia työllistävät mm. kehräämöt, kutomot, kuitukangas- ja nauhatehtaat sekä värjäämöt. Osa oppimisesta tapahtuu aina työympäristössä tuotantolaitoksen konekannan mukaisesti. Uusia työntekijöitä tarvitaan alan teollisuuteen sekä turvaamaan erikoistekstiilien laajentumistarpeita että korvaamaan ikääntyvien työntekijöiden poistumaa.

Vaatetusalan perustutkinto
Perustutkinto antaa valmiudet sekä teollisuuden että ateljeetyyppiseen valmistukseen ja markkinointiin. Vaatetuksessa kiinnitetään lisääntyvää huomiota tuotteiden suunnitteluun ja laatuun. Ala on kansainvälistymässä ja verkostoitumassa. Monimuotoistuvat yrityskulttuurit ja pienyrittäjyys vaativat mm. hyviä viestintä- ja vuorovaikutustaitoja.

- **Modisti**
  asustealan koulutusohjelma
- **Pukuompelija**
  pukuompelun koulutusohjelma
- **Turkkuri**
  turkisalan koulutusohjelma
- **Vaatturi**
  vaatturityön koulutusohjelma

Työpaikat
Alan ammattilaiset työskentelevät tuotannon monissa eri tehtävissä. Liike-elämässä heitä on mm. markkinointitehtävissä, myyjinä, korjausompelijoina, sisäänostajina ja yksityisyrittäjinä. Alan työpaikkoja ovat myös ateljeet, hattu-, turkis- ja muut vaatetusliikkeet.

Autoalan perustutkinto
Autoalan toimintaympäristö on kansainvälistymässä ja verkostoitumassa. Asiakaslähtöisyys ja palvelun laadun merkitys korostuu kaikissa tehtävissä. Edellytyksinä ovat alan monipuolinen osaaminen, teknisten taitojen soveltaminen sekä hyvät asiakaspalvelu- ja yhteistyötaidot. Haasteina ovat uuden tekniikan jatkuva seuraaminen ja soveltaminen sekä materiaalien uudelleenkäyttö.

- **Autokorinkorjaaja**
  autokorinkorjauksen koulutusohjelma
- **Automaalari**
  automaalauksen koulutusohjelma
- **Automyyjä**
  automyynnin koulutusohjelma
- **Ajoneuvoasentaja**
  autotekniikan koulutusohjelma
- **Varaosamyyjä**
  varaosamyynnin koulutusohjelma

Työpaikat
Autoala on kasvuvauhdissa oleva palvelualan merkittävä työllistäjä. Työpaikkoja on automyynnin, huollon ja korjauksen piirissä mm. auto- ja autotarvikeliikkeissä, korjaamoissa, huoltamoissa ja kuljetusliikkeissä.

Lennonjohdon perustutkinto
Tutkinto antaa valmiudet toimia lähi- ja lähestymislennonjohtajana sekä jatkokoulutusvalmiudet alan muihin tehtäviin. Tutkinnon suorittaneella on myös perusvalmiudet kansainvälisiin lennonjohdon tehtäviin. Alansa ammattilainen osaa johtaa vastuullaan olevaa liikennettä turvallisesti. Hän johtaa useita ilma-aluksia sekä maaliikennettä samanaikaisesti aiheuttamatta tarpeetonta viivytystä lentoliikenteelle.

- **Lennonjohtaja**
  lennonjohdon koulutusohjelma

Työpaikat
Suomessa työskentelee noin 300 lennonjohtajaa. Lennonjohtoyksiköiden koko vaihtelee 1-2 hengen työpisteistä useiden työpisteiden ja kymmenien henkilöiden yksiköihin. Suurilla lentoasemilla lennonjohtajan päätehtävä on ilmaliikennepalvelujen antaminen, pienillä lentoasemilla lennonjohtajat vastaavat myös muista lennonvarmistuspalveluista.

Lentokoneasennuksen perustutkinto
Perustutkinto antaa valmiudet ilma-alusten huolto-, muutos- ja korjaustehtäviin. Tutkinto on kansainvälinen. Suomessa hyväksytty tutkinto on yhteiseurooppalaisten ilmailumääräysten mukainen, jonka suurin osa Euroopan maista hyväksyy.

- **Lentokoneasentaja**
  lentokoneasennuksen koulutusohjelma

Työpaikat
Työpaikkoja on mm. lentoyhtiöissä, lentokonekorjaamoissa ja ilmavoimissa.

Logistiikan perustutkinto
Logistiikka-ala käsittää tässä autokuljetuksen ja varastoinnin. Kuljetusalan ammattilainen kuljettaa ihmisiä, tavaroita ja ajoneuvoja paikasta toiseen tehokkaasti ja turvallisesti ja palvelee asiakkaita mahdollisimman tehokkaasti ja hyvin. Ala on kansainvälinen ja edellyttää ammattilaiselta laaja-alaista osaamista, kehittymiskykyä, tietoteknisiä taitoja ja kielitaitoa.

- **Autonkuljettaja, linja-autonkuljettaja, yhdistelmäajoneuvonkuljettaja**
  kuljetuspalvelujen koulutusohjelma
- **Lentoasemahuoltaja**
  lentoasemapalvelujen koulutusohjelma
- **Varastonhoitaja**
  varastopalvelujen koulutusohjelma

Työpaikat
Logistiikka-alan ammattilaiset sijoittuvat kuljetusliikkeiden, liikenteen, kaupan, teollisuuden ja julkisen sektorin palvelukseen.

Merenkulkualan perustutkinto
Suomen talous on riippuvainen ulkomaankaupasta ja kuljetuksista, joista valtaosa on merikuljetuksia. Suomen ja ulkomaiden välisessä meriliikenteessä kulkee vuosittain yli 80 miljoonaa tonnia tavaraa ja 16 miljoonaa matkustajaa. Aluksen miehistön tehtäviin kuuluvat aluksen purkauksen ja lastauksen valvonta, matkanaikainen navigointi, koneiden käyttö, meri- ja alusturvallisuuden ylläpito sekä tarvittava huolto ja kunnossapito.

- **Korjaaja**
  kansi- ja konekorjauksen koulutusohjelma
- **Laivasähköasentaja**
  sähkökäytön koulutusohjelma
- **Vahtikonemestari**
  konepäällystön koulutusohjelma
- **Vahtiperämies**
  kansipäällystön koulutusohjelma

Työpaikat
Työpaikkoja on matkustaja-, lasti- ja säiliöaluksilla, hinaajilla ja jäänmurtajilla, samoin satamissa, ahtausliikkeissä sekä luotsi- ja väyläpalveluissa.

Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto
Kelloalan koulutuksella on pitkät perinteet Suomessa. Kellosepät toimivat usein itsenäisinä yrittäjinä.

Kello- ja mikromekaanisten laitteiden suunnittelussa ja valmistuksessa sekä huollossa tarvitaan kädentaitoja ja kykyä työskennellä tarkkojen puhtausvaatimusten mukaisesti.

- **Kelloseppä**
  kelloalan koulutusohjelma
- **Mikromekaanikko**
  mikromekaniikan koulutusohjelma

Työpaikat
Valtaosa kelloseppien työpaikoista on vähittäisliikkeissä joko omistajina tai kellojen korjaajina ja myyjinä. Muut työnantajaryhmät ovat maahantuojat ja tukkuliikkeet. Osa työstä on alihankintaa, jolloin kellosepät korjaavat kelloja kello- ja kultasepänliikkeille.

Mikromekaanikkojen työpaikat ovat elektroniikka-, instrumentti- ja tarkkuusteollisuudessa.

Suunnitteluassistentin perustutkinto
Suunnitteluassistentin työtehtävät liittyvät piirustusten tuottamiseen ja ylläpitämiseen ja suunnitteluun liittyvien julkaisujen tekemiseen. Työssä vaaditaan yhteistyökykyä ja vastuullisuutta, järjestelytaitoa sekä tietoteknistä osaamista.

- **Suunnitteluassistentti**
  teknisen suunnittelun koulutusohjelma

Työpaikat
Yritykset, kunnat ja valtio työllistävät suunnitteluassistentteja piirtäjinä, suunnitteluavustajina ja nuorempina suunnittelijoina. Suunnitteluassistentit työskentelevät myös rakennus-, LVI-, sähkö- ja konealan piirustuksia ja julkaisuja tuottavissa yrityksissä tai itsenäisinä yrittäjinä.

Turvallisuusalan perustutkinto
Yhteiskunnan monimutkaistuminen ja ympäristön häiriötekijät lisäävät turva-alan monipuolisten palvelujen tarvetta. Yksityiseen turva-alaan kuuluvat vartiointi, yksityisetsivätoiminta, turvaurakointi, rakenteellinen turvallisuus, lukkosepäntoiminta ja tekniset valvontajärjestelmät, turvakonsultointi, tietoturvallisuus ja näihin liittyvä koulutus.

- **Turvallisuusvalvoja**
  turvallisuusalan koulutusohjelma

Työpaikat
Turvallisuusvalvojan tutkinto antaa perusvalmiudet työskennellä erilaisissa turva-alan tehtävissä. Työpaikkoja on lisääntyvästi alan yrityksissä, palveluorganisaatioiden ja teollisuuden turvallisuusvalvonnan piirissä sekä viranomaissektorilla. Alan työpaikkojen määrä on ollut rajussa kasvussa viime vuosina.

Luonnonvara- ja ympäristöala

Alalla toimitaan maa- ja metsätaloudessa tai muiden luonnonläheisten elinkeinojen parissa. Maaseudun elinkeinorakenteen muutoksessa on luotava korvaavia elinkeinoja, uusia toimintatapoja ja yrittämisen muotoja. Haasteena on lisääntyvä vaatimus luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja ympäristömyönteisestä toiminnasta. Uusien EU-maiden mukaantulo asettaa haasteita erityisesti luonnonvara-alojen kilpailukyvyn säilyttämiselle. Perustutkintoja on viisi ja koulutusohjelmia 13.

Maatalousalan perustutkinto

Maatalous on luonnosta saatavien raaka-aineiden tuottamista ja jalostamista. Kasvin- ja kotieläintuotannon rinnalla alalla harjoitetaan mm. maatilamatkailua, koneurakointia, maataloustuotteiden jatkojalostamista ja ympäristön hoitoa sekä palvellaan lomaasukkaita. Hevosten kasvatus, hoito ja valmennus sekä matkailuun liittyvät hevosalan palvelut kuuluvat alan toimintaan. Myös turkistalous ja sitä tukeva tuotanto, kuten rehunvalmistus kuuluvat alaan.

- **Maaseutuyrittäjä**
  maatilatalouden koulutusohjelma
- **Hevostenhoitaja, ratsastuksenohjaaja**
  hevostalouden koulutusohjelma
- **Turkistarhaaja**
  turkistalouden koulutusohjelma

Työpaikat

Maatalousalan ammatteja ovat maaseutuyrittäjä, maanviljelijä, lomittaja, maataloustarvikemyyjä, maatilamatkailuyrittäjä ja maataloustuotteiden jatkojalostaja. Myös ratsu- ja ravitallit, ratsastuskoulut ja turkistarhaus tarjoavat työtä alan osaajille. Kasvavana maaseudun palvelutoimintana ovat koneurakointi- ja alihankintatyöt.

Puutarhatalouden perustutkinto

Alan toiminta lisää ympäristön viihtyisyyttä ja tuottaa terveellistä ravintoa. Ala jakautuu puutarhakasvien tuotantoon, viheralaan sekä puutarhakasvien ja palvelujen myyntiin ja floristiikkaan.

- **Puutarhuri**
  puutarhatuotannon koulutusohjelma
  viheralan koulutusohjelma
  kukka- ja puutarhakaupan koulutusohjelma

Työpaikat

Puutarhureita työllistävät mm. lasinalais- ja avomaaviljelmät, viherrakentaminen ja viheralueiden hoito, puutarhamyymälät ja kukkatalot. Tutkinto antaa valmiudet myös yrittäjänä toimimiseen.

Kalatalouden perustutkinto

Alan toimintasektoreita ovat kalastus, kalanviljely, kalanjalostus, kalatuotteiden markkinointi ja myynti sekä kalastusmatkailu. Kalavesien hoito sekä kalastusvälineiden ja -tarvikkeiden myynti kuuluvat myös alan toimintaan.

- **Kalanjalostaja, kalanviljelijä, kalastaja, kalastuksenohjaaja**
  kalatalouden koulutusohjelma

Työpaikat

Kalatalousalan työpaikkoja on kalastuksen lisäksi kalanjalostuksessa ja -viljelyssä, kalakaupassa, kalastusmatkailussa sekä tutkimuksessa ja hallinnossa. Lisääntyvä ammattikalastuksen muoto on hoitokalastus rehevöityneiden vesistöjen kunnostamiseksi.

Metsäalan perustutkinto

Metsillä on edelleen suuri merkitys suomalaisten hyvinvoinnille ja toimeentulolle. Kansantaloudessamme yli neljännes nettovientituloista on peräisin metsäsektorilta. Alan keskeiset toiminnot ovat metsien hoito, puunhankinta, metsien monikäyttö ja metsien suojelu.

- **Metsuri**
  metsätalouden koulutusohjelma
- **Metsäkoneenkuljettaja**
  metsäkonealan koulutusohjelma
- **Metsäluonnonhoitaja**
  metsien monikäytön koulutusohjelma

Työpaikat

Metsäkoneiden ja puutavara-auton kuljettajien tarpeen ennakoidaan kasvavan lähivuosina. Myös metsureista on monin paikoin pulaa. Metsäluonnonhoitajat voivat työllistyä myös erä- ja luontomatkailun tehtäviin sekä yritystoimintaan.

Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto

Alan ympäristömyönteinen toiminta kohdistuu ympäristön hoitoon ja kunnossapitoon sekä luonnon monipuoliseen hyödyntämiseen. Luonto- ja ympäristöyrittäjyydellä on huomattavaa kasvupotentiaalia maaseudulla. Haasteena on uusien luontoyrittäjyysmuotojen hyödyntäminen.

- **Ympäristönhoitaja**
  ympäristöalan koulutusohjelma
- **Luontoyrittäjä**
  luontoalan koulutusohjelma
- **Porotalousyrittäjä, luontaistalousyrittäjä**
  poro- ja luontaistalouden koulutusohjelma

Työpaikat

Luonto- ja ympäristöala tarjoaa työtä mm. taajamien ja maaseutualueiden ympäristönhoidon, luontomatkailun sekä poro- ja luontaistalouden tehtävissä. Alalla tarvitaan myös yrittäjiä.

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Alalla työskennellään erilaisten, eri-ikäisten ja eri kulttuureista kotoisin olevin ihmisten parissa monipuolisissa hoito-, hoiva- ja kasvatustehtävissä. Perustutkintoja on kuusi ja niissä on 15 koulutusohjelmaa.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittanut on **lähihoitaja**. Tutkinto antaa pätevyyden perustason hoitoon, hoivaan ja kasvatukseen. Koulutus tuottaa kaikille lähihoitajille koulutusohjelmasta riippumatta perusvalmiudet tukea, ohjata, hoitaa ja kuntouttaa eri-ikäisiä, taustaltaan erilaisia ihmisiä heidän monenlaisissa elämäntilanteissaan.

Lähihoitajaksi voi erikoistua yhdeksässä eri koulutusohjelmassa:

- **Lähihoitaja**
  ensihoidon koulutusohjelma
  kuntoutuksen koulutusohjelma
  lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelma
  mielenterveys- ja päihdetyön koulutusohjelma
  sairaanhoidon ja huolenpidon koulutusohjelma
  suu- ja hammashoidon koulutusohjelma
  vammaistyön koulutusohjelma
  vanhustyön koulutusohjelma
  asiakaspalvelun ja tietohallinnan koulutusohjelma

Työpaikat

Lähihoitajan tutkinto antaa mahdollisuuksia tehdä hyvin monenlaista työtä. Alalla voi työskennellä esimerkiksi kodeissa, sairaaloissa, lasten päivähoidossa, hoito- ja kuntoutuslaitoksissa, vastaanotoilla, lääkäriasemilla, hammaslääkäriasemilla, sairaankuljetuksessa, erilaisissa palveluyksiköissä, liikkeissä, teollisuudessa, yrityksissä ja myös itsenäisenä ammatinharjoittajana. Alalle tarvitaan lisää ammattilaisia.

Hammastekniikan perustutkinto

Opiskelu antaa valmiudet työskennellä avustavissa tehtävissä hammasteknisissä laboratorioissa, joissa hammaslaborantit esim. Muotoilevat, hiovat ja kiillottavat proteeseja sekä valmistavat oikomiskojeita ja purentakiskoja.

- **Hammaslaborantti**
  hammastekniikan koulutusohjelma

Työpaikat

Hammaslaborantti työskentelee avustavissa tehtävissä hammasteknisissä laboratorioissa, hammaslääkärin tai erikoishammasteknikon vastaanoton perustehtävissä sekä myynti- ja konsultointitehtävissä.

Lääkealan perustutkinto

Lääkealan perustutkinnosta voi valmistua joko farmanomiksi tai lääketeknikoksi. Lääkealan perustutkinnon suorittanut saa valmiudet työskennellä esim. lääkehuollon logistisissa sekä toimisto- ja tietotekniikan tehtävissä, reseptinkäsittelyssä ja avustajina lääk-



keiden käsittely- ja valmistusprosessissa farmaseuttisessa valvonnassa. Perustutkinnon suorittaneella on valmiudet työskennellä assistenttina kliinisessä tutkimuksessa, lääkkeen valmistuksessa, lääkemarkkinoinnissa ja tiedottamisessa sekä erilaisissa lääkehuollon varastointitehtävissä.

- **Lääketeknikko**
  apteekkialan koulutusohjelma
- **Farmanomi**
  lääkealan koulutusohjelma

Työpaikat
Lääketeknikko ja farmanomi voivat koulutusohjelmasta riippuen työskennellä apteekeissa, sairaala-apteekeissa sekä lääketeollisuuden ja lääketukkukaupan eri tehtävissä.

Hiusalan perustutkinto
Hiusala on muotia ja alan viimeisiä suuntauksia seuraava kauneudenhoitoala, joka vaatii alan ammattilaisilta innostusta ja osaamista pysyä jatkuvasti mukana alan uusissa tuulissa. Hiusalan perustutkinto antaa tuleville parturi-kampaajille valmiudet toimia hiusten käsittelyn ja tyylisuunnittelun asiantuntijoina.

- **Parturi-kampaaja**
  parturi-kampaajan koulutusohjelma

Työpaikat
Parturi-kampaaja työskentelee kampaamoissa ja parturiliikkeissä tai itsenäisenä yrittäjänä.

Kauneudenhoitoalan perustutkinto
Kauneudenhoitoalan perustutkinnon suorittanut on ihonhoidon, ihonhoidon ohjauksen, ehostuksen ja hieronnan ammattilainen. Ammatin ydin opitaan kosmetologin koulutusohjelmassa.

- **Kosmetologi**
  kosmetologin koulutusohjelma

Työpaikat
Kosmetologi työskentelee ihonhoidon, ehostuksen ja hieronnan alan yrityksissä, monialaisissa yhteisyrityksissä tuote-esittelyn ja myynnin tehtävissä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina.

Liikunnanohjauksen perustutkinto
Liikunnanohjauksen koulutusohjelmasta valmistunut ohjaa liikuntaa erilaisille ja eri ikäisille ryhmille, laatii tarvittaessa kuntoa ja terveyttä edistäviä henkilökohtaisia liikuntaohjelmia sekä suunnittelee ja johtaa liikuntaan liittyviä projekteja.

- **Liikuntaneuvoja**
  liikunnanohjauksen koulutusohjelma

Työpaikat
Liikuntaneuvoja voi työskennellä kunnan, liikelaitoksen tai yrityksen palveluksessa, liikunta- ja urheiluseuroissa, erilaisissa järjestöissä sekä lasten iltapäivätoiminnan ohjaajana.



Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Alalla koulutetaan ammattilaisia matkailuun, suurkeittiöihin, ravintoloihin, hotelleihin, laivoihin, kotityöpalveluihin, kotitaloustuotteiden myyntiin ja neuvontaan, siivoukseen ja tekstiilihuoltoon. Näillä aloilla tuotetaan palveluja asiakkaiden arkeen, juhlaan ja vapaa-aikaan. Palveluilla vaikutetaan ihmisten viihtyisyyteen, terveellisyyteen ja turvallisuuteen. Palveluhenkisyys ja joustavuus ovat alalla vaadittavia ominaisuuksia. Perustutkintoja on viisi ja niissä on yhteensä 11 koulutusohjelmaa.

Matkailualan perustutkinto
Matkailualalla tarkoitetaan tässä matkailijoiden tarvitsemien kuljetus-, majoitus-, ravitsemis- ja ohjelmapalvelujen myyntiä ja neuvontaa sekä ohjelma- ja muiden palvelujen järjestämistä erilaisissa matkailuyrityksissä.

- **Matkailupalvelujen tuottaja**
  matkailun ohjelmapalvelujen koulutusohjelma
- **Matkailuvirkailija**
  matkailun myynti- ja neuvontapalvelujen koulutusohjelma

Työpaikat
Matkailuvirkailijan työpaikkoja ovat matkatoimistot, matkan järjestäjän myynti- ja informaatio-organisaatiot sekä liikenneyritysten myynti- ja neuvontapisteet.

Matkailupalvelujen tuottajat työllistyvät ohjelmapalveluyrityksiin, loma- ja matkailukeskuksiin sekä majoituspalveluyrityksiin.

Catering-alan perustutkinto
Catering-alan toimipaikoissa valmistetaan päivittäin suuriakin määriä aterioita. Osa aterioista saatetaan kuljettaa muualla tapahtuvaan ruokailuun. Suurkeittiöt järjestävät myös edustus- ja juhlaruokailuja. Alan työ jakautuu ruoanvalmistukseen, ruoan myyntiin ja tarjoiluun sekä puhtaanapitoon.

- **Palveluvastaava**
  ruoka- ja asiakaspalvelun koulutusohjelma
- **Suurtalouskokki**
  suurtalouden ruokatuotannon koulutusohjelma

Työpaikat
Alan työpaikkoja ovat henkilöstöravintolat, sairaalat, hoitolaitokset, päiväkodit, koulut ja oppilaitokset. Myös kahvilat, pikaruokapaikat ja juhla- ja pitopalveluyritykset voivat olla catering-alan työpaikkoja. Alalle tarvitaan runsaasti uusia ammattilaisia.

Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto
Hotelli- ja ravintola-alalla tuotetaan majoitus-, ravitsemis- ja kokouspalveluja sekä maissa että laivassa. Alan työ jakautuu ruoanvalmistukseen, tarjoiluun, hotellin vastaanottoon ja puhtaanapitoon.

- **Hotellivirkailija**
  hotellipalvelun koulutusohjelma
- **Ravintolakokki**
  ravintolan ruokatuotannon koulutusohjelma
- **Tarjoilija**
  ravintolapalvelun koulutusohjelma

Työpaikat
Alan työpaikkoja ovat hotellit, ravintolat, henkilöstöravintolat, kahvilat, pikaruokapaikat, juhla- ja pitopalveluyritykset sekä matkustaja- ja rahtialukset.

Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto
Opiskelu antaa valmiudet kotityöpalvelujen suunnitteluun ja markkinointiin sekä niiden suorittamiseen asiakkaiden kodeissa tai kodinomaisissa laitoksissa. Kotityöpalveluja ovat ruokailu, puhtaanapito, vaatehuolto ja asiakkaiden avustaminen erilaisissa arkielämän tilanteissa. Kuluttajapalveluilla tarkoitetaan tässä kotitaloustuotteiden esittelyä ja myyntiä, asiakkaiden opastamista kotitaloushyödykkeiden hankinnassa ja käytössä sekä asiakkaiden neuvomista kodin talousasioissa.

- **Kotitalousyrittäjä**
  kotitalouspalvelujen koulutusohjelma
- **Tuoteneuvoja**
  kuluttajapalvelujen koulutusohjelma

Työpaikat
Kotityöpalveluyritykset, palvelukodit ja kodinomaiset laitokset tai pitopalveluyritykset ovat kotitalousyrittäjän työpaikkoja. Tuoteneuvojan työpaikkoja ovat mm. kotitaloushyödykkeitä myyvät ja esittelevät vähittäisjatukkukaupat, maahantuontiliikkeet, verkkokaupat, tuotevalmistajat ja järjestöt.

Puhdistuspalvelujen perustutkinto
Puhdistuspalveluilla tarkoitetaan tässä työ- ja asuinympäristönä olevien toimitilojen päivittäis- ja perussiivousta sekä vaatteiden ja tekstiilien puhdistusta ja vuokrausta. Puhdistuspalveluihin liittyy erilaisia oheistehtäviä, kuten kiinteistönhoitoa, toimisto- ja kokouspalveluja sekä asiakkaiden avustamista.

- **Toimitilahuoltaja**
  siivousalan koulutusohjelma
- **Tekstiilihuoltaja**
  tekstiilihuollon koulutusohjelma

Työpaikat
Toimitilahuoltajan työpaikkoja ovat siivouspalveluyritykset, sosiaali- ja terveyshuollon laitokset, hotellit, teolliset tuotantolaitokset ja muut toimitilat. Tekstiilihuoltajan työpaikkoja ovat pesulat, tekstiilien vuokrausyritykset ja pesulamyymälät. Alalle tarvitaan runsaasti uusia ammattilaisia.

Kotitalousopetus (talouskoulu)
Kotitalousopetuksen (talouskoulu) laajuus on 20 ov. Se on muuna kuin ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävää kotitalousopetusta. Talouskoulu antaa käytännön tietoja ja taitoja oman kotitalouden hoitamiseen, terveyttä edistäviin elämäntapoihin sekä kuluttajana ja yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen. **Talouskoulun suorittaminen ei tuota yleistä jatko-opintokelpoisuutta.**

Erityisopetus

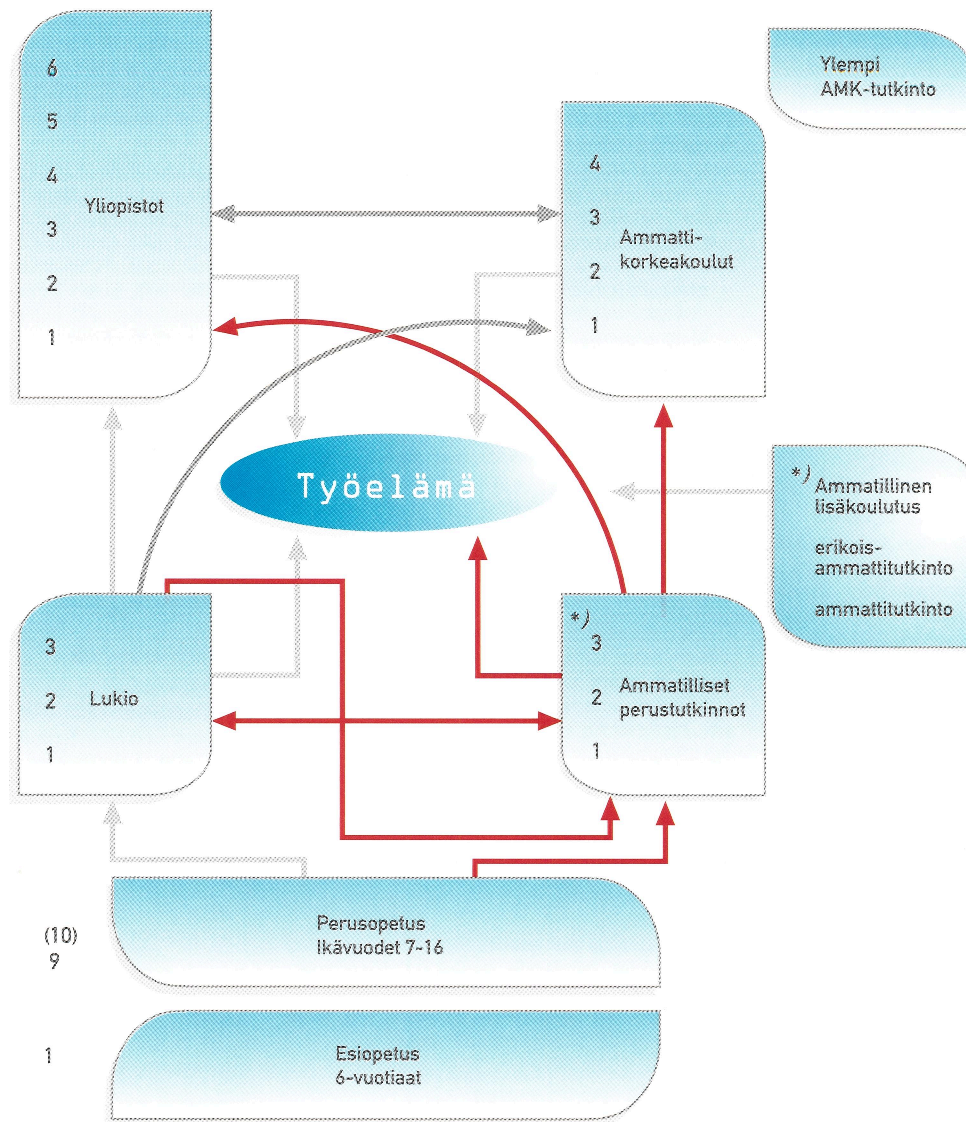
Ammatillinen erityisopetus on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat erityisiä opetusjärjestelyjä tai opiskelijahuoltopalveluja vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai muun syyn vuoksi. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa tavoitteita voidaan myös mukauttaa. Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat harjaantumista perusvalmiuksissa ennen varsinaisten ammatillisten opintojen alkua tai joiden tavoitteena ei ole tutkinnon suorittaminen.

Erityisopetus järjestetään mahdollisimman yksilöllisesti opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Koulutukseen voivat hakea sekä nuoret että aikuiset opiskelijat.

Oheiset ammatilliset perustutkinnot ja koulutusohjelmat sekä niihin liittyvät tutkintonimikkeet koulutusaloittain ovat sellaisina kuin ne on hyväksytty 1.8.2005 alkavasta koulutuksesta lukien.

Lisätietoja ammatillisen koulutuksen perustutkinnoista:
www.oph.fi, kohdassa koulutusjärjestelmä, **www.edu.fi**, kohdassa ammatillinen peruskoulutus,
www.ammatillinenkoulutus.com, kohdassa ammatit,
www.ammattiosaaja.fi

Suomen koulutusjärjestelmä



*) Koulutusta järjestetään myös oppisopimuskoulutuksena

FAKTAA KOULUTUKSESTA

OPISKELIJOITA VUONNA 2004

Peruskouluissa	586 000
Lukioissa	134 000
Päivälukioissa	110 000
Aikuislukioissa	24 000
Ammatillisessa peruskoulutuksessa	143 800
Oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa	131 300
Oppisopimuskoulutuksessa	12 500
Ammattikorkeakouluissa	96 420
Yliopistoissa	131 000

Lähde: Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2006–2009

TUTKINNON SUORITTANEITA (2003)

Peruskouluissa	60 831
Lukioissa	35 182
Ammattiopistoissa	54 079
Ammattikorkeakouluissa	20 588
Yliopistoissa	18 197

Lähde: Tilastokeskus, oppilaitostilastot.
SVT, koulutus 2004:3

WORLDSKILLS 2005 HELSINKI – AMMATTITAIDON MM-KILPAILUT 25.5.–1.6.2005

Upea näyteikkuna ammatteihin



Maalari Karoliina Hytönen, 21 v. on yksi Suomen edustusjoukkueen jäsenistä Worldskills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailuissa 25.5.–1.6.2005. Ajankohtaista lisätietoa kilpailuista löytyy internetistä osoitteesta www.wsc2005helsinki.com. Siellä esittäytyy myös koko joukkue.

Nuoret eri ammattien huippuosaajat 40 maasta kilpailevat taidoillaan WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailuissa Helsingin Messukeskuksessa 26.–29.5.2005. Mestaruudet ratkotaan 39:ssä tekniikan, teollisuuden ja palvelujen lajissa. Tapahtuma on valtava huippuammattitaidon esiinmarssi ja näyttävä kansainvälinen koulutustapahtuma.



MM-tason kilpailut alle 23-vuotiaille järjestetään joka toinen vuosi. Helsingillä on kunnia järjestää kilpailut ensimmäisenä pohjoismaisena kaupunkina. Paikalle kilpailuihin odotetaan noin 150 000 kisavierasta. Suomalaisnuorten palkintosaalis on kasvanut mukavasti vuosien varrella. Kotikisoissa ovat odotukset korkealla ja kannustusta tarvitaan.

KANSAINVÄLISIÄ TUULAHDUKSIA

Kilpailujen oheen rakennettu Global Skills Village kokoaa yhteen WordlSkillsin jäsenmaat, ammatillisen koulutuksen asiantuntijat, opettajat, elinkeinoelämän edustajat ja muut ammatillisesta koulutuksesta kiinnostuneet tahot. Myös kilpailuja seuraamaan tulevat vieraat ovat tervetulleita Villageen. Esiintymislavalla luodaan kansainvälistä tunnelmaa musiikin, tanssin ja muiden kulttuuriesitysten avulla.

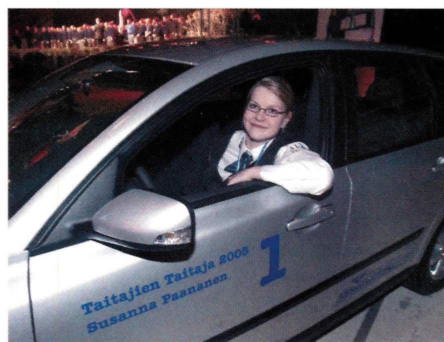
RETKELÄISILLE OPINTOPOLKUJA

Luokka- ja opintoretkeläisillä on valittavanaan kisapaikalla valmiita opintopolkuja, joihin on ryhmitelty eri ammattialojen kilpailupaikkoja ja tehty aiheeseen liittyviä kysymyksiä. Esimerkiksi Formula-polun reitti johdattelee autokorin korjauksen, mekatroniikan, autonasennuksen ja hitsauksen saloihin. Materiaali tuotetaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

TAITAJA-KILPAILUISTA ALKAA MONEN KILPAILU-URA

Vuotuiset Taitaja-kilpailut, joissa nuorten suomenmestaruuksista kilpaillaan noin 40 lajissa, ovat monelle lahjakkaalle nuorelle ensiaskel ammatillisten kilpailujen maailmaan. Vuoden 2006 kilpailut järjestetään 25.–27.1.2006 Tampereella.

Tampereen kilpailukutsussa ammattitaito todetaan yhteiskunnalliseksi ja yleisölajiksi. Yrityksille Taitaja-kilpailut ovat paras mahdollinen kykyjenmetsästyspaikka.
Lisätietoja **www.taitaja2006.com**



Taitaja-kilpailuissa valitaan vuosittain oman lajinsa parhaiden joukosta myös Taitajien Taitaja, joka toimii mm. Skills Finland ry:n edustustehtävissä ammattitaidon lähettiläänä. Tänä vuonna titteli myönnettiin Susanna Paanaselle, joka kilpaili Turun Taitaja-kilpailuissa tarjoilija-lajissa.



Reppukonsepti on kehitetty luokka- ja opintoretkeläisten Ammattitaidon MM-kilpailujen vierailuja varten. Myös yritykset voivat tilata reppupaketteja henkilökunnalle ja yhteistyökumppaneille. Samalla kun ryhmä pääsee kannustamaan nuoria suomalaisia osaajia sille on tarjolla tapahtumapaikalla runsaasti tietoa ammateista ja työelämästä. Lisäohjelmana retkeläisillä on mahdollisuus käydä Merimaailma Sea Lifessa Linnanmäellä, Heurekassa ja Korkeasaaressa. Lisätiedot ja tilaukset: www.wsc2005helsinki.com

KILPAILULAJIT HELSINGIN MM-KISOISSA 2005

1. Polymekaniikka **3.** Konepajatekniikka (MTC) **4.** Mekatroniikka **5.** CAD-suunnittelu **6.** CNC-koneistus **9.** Informaatioteknologia **10.** Hitsaus **12.** Laatoitus **13.** Autokorin korjaus **15.** Putkiasennus **16.** Elektroniikka **17.** Web Design **18.** Yleinen sähköasennus **19.** Automaatioasennus **20.** Muuraus **21.** Kivityöt **22.** Maalaus ja tapetointi **24.** Huonekalupuuseppä **25.** Rakennuspuuseppä **26.** Kirvesmies **27.** Kultaseppä **28.** Floristiikka **29.** Hiusmuotoilu **30.** Kauneudenhoito **31.** Pukuompelu **32.** Kondiittori **33.** Autonasennus **34.** Kokki **35.** Ravintolapalvelu **36.** Automaalaus **37.** Viherrakentaminen **38.** Kylmäkoneasennus **39.** Tietokone ja verkot **40.** Graafinen suunnittelu **D43.** Tietoliikenneasennus **D44.** Painotekniikka **D46.** Teräsrakennetyöt **D47.** Rakennuspeltiseppä **D48** Kuljetustekniikka
Kansalliset lajinäytökset:
Metsäkoneen käyttö, Lähihoitaja, Somistus

LIPUT ENNAKKOON

WorldSkills 2005 Helsinki -tapahtumaan on saatavilla joko yhden tai neljän päivän pääsylippuja. Liput 25.5. avajaisiin ja 1.6. päättäjäisiin myydään yhdessä pääsylippujen kanssa tai erikseen. Suositeltavimmat vierailupäivät ovat lauantai 28. ja sunnuntai 29. toukokuuta, jolloin kilpailut ovat avoinna yleisölle kello 9–17.

Ennakkoon myytävien kisalippujen minimimäärä on kymmenen. Vältä turhat jonotukset ja varaa liput kätevästi internetistä, osoitteesta: **www.wsc2005helsinki.com** kohdasta MM-kisainfo ja pääsyliput.
Lisätietoja:
Event-Travel, puh. 020 419 5007,
s-posti: **skills2005@event-travel.fi**

Ammattiosaamisen näytöt lisäävät työelämäläheisyyttä

Työssäoppiminen liittyy jo kiinteästi ammatilliseen peruskoulutukseen. Vuoden 2006 syksyllä tutkintoihin liitetään myös ammattiosaamisen näytöt. Niiden avulla opiskelija osoittaa työelämän ja oppilaitoksen edustajille hallitsevansa opetuksen keskeisen sisällön, sen mitä työelämässä eniten tarvitaan.

> Ammattiosaamisen näyttöjen tarkoitus on lisätä opiskelun työelämäläheisyyttä entisestään ja tuoda yhteistyöhän uusia mahdollisuuksia. Ammattiosaamisen näytön jälkeisessä palautekeskustelussa työnantajalla on mahdollisuus kertoa oppilaitokselle, miten se toivoisi opetusta kehitettävän. Samalla voidaan pohtia, miten työssäoppimista voisi kehittää niin, että ammattiosaamisen näyttö nivoutuisi siihen paremmin.



Jaakko Ruuttunen

Tuusulanjärven ammattiopiston graafisen suunnittelun linjavastaava **Jaakko Ruuttunen** painottaa työssäoppimisen merkitystä.

- Työssä opiskelijat oppivat asioita, joita meillä oppilaitoksessa ei voida mitenkään opettaa. Todellisen projektin hallinta on ihan eri asia kuin simuloidun. Työelämässä tarvittavat sosiaaliset taidotkin kehittyvät oikeissa työympäristöissä, eivät koulussa. Ja kyllä ainakin meidän opiskelijoilla on ihan hirveä halu päästä tekemään oikeita alan töitä. Viimeiseltä harjoittelulta tullaan takaisin koulun penkille posket hehkuen. Se on kannustavaa katseltavaa.

- Opiskelijat tietävät hyvissä ajoin kunkin työssäoppimisjakson oppimissisällöt ja osalla on jo valmiita kontakteja hyviin potentiaalisiin työssäoppimispaikkoihin. Toiset taas ovat rohkeita ja soittavat oma-aloitteisesti heitä kiinnostaviin yrityksiin, kertovat asiansa ja tavoitteensa ja saavat paikan.



Graafista suunnittelua toista vuotta opiskeleva Jukka Santanen pitää työssäoppimisen parhaina puolina tekemisen meiningin ja työtahdin oppimista. - Varmaa on myös, että ilman työssäoppimisjaksoa koulusta lähtisi ulos paljon arempana. Tekniset valmiudet sieltä kyllä saa, mutta työpaikalla opin oikeasti paljon lisää ja sain vaihtaa mielipiteitä alan ammattilaisten kanssa.

Eikä työnantajapuoleltakaan ole Ruuttusen korviin kantautunut työssäoppimisesta juuri kielteistä palautetta.

- Jonkun verran on valitettu sitä, että jaksot ovat liian lyhyitä. Opiskelija lähtee juuri, kun hänestä alkaisi olla työpaikalla ihan oikeasti hyötyä. Toisaalta työssäoppijaan ei tulisi suhtautua pelkästään edullisena resurssina. Tarvitsemme nimenomaan työpaikkoja, joissa ollaan valmiita pikkuisen panostamaan, jotta opiskelijan jakson oppimistavoitteet täyttyisivät.

Ammattiosaamisen näytöt voidaan Ruuttusen mielestä liittää luontevasti osaksi työssäoppimisjaksoa, joskin ne voidaan suunnitella ihan erikseenkin.

TYÖSSÄOPPIMINEN

- Työssäoppiminen tapahtuu työpaikoilla ja se on tavoitteellista, ohjattua opiskelua, jossa opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma.
- Yrityksessä/työpaikalla opiskellaan vähintään 20 opintoviikkoa eli 5–6 kuukautta.
- Työssäoppiminen toteutetaan pääsääntöisesti ilman työsuhdetta ja -palkkaa.
- Oppilaitos ja työpaikka tekevät kirjallisen sopimuksen työpaikalla käytännön tehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta.Sopimuksessa määritellään osapuolten vastuut ja tehtävät.
- Yritys nimeää työpaikkaohjaajan. Ohjaaja on opiskelijalle tärkeä henkilö. Hän on alansa ammattilainen ja motivoitunut koulutustehtävään. Oppilaitokset järjestävät usein myös työpaikkaohjaajille koulutusta.
- Opettaja seuraa työssäoppimisjaksoa ja osallistuu koulutuksen suunnitteluun sekä arviointi- ja palautekeskusteluihin. Lisätietoja työssäoppimisesta: **www.edu.fi/tonet**

- Uskon, että monille opiskelijoille tulee työssäoppimisjaksolla eteen tehtävä, joka sopisi myös ammattiosaamisen näyttötehtäväksi. Tällöin opiskelija ja työpaikkaohjaaja ottavat yhteyttä oppilaitokseen ja opettajan kanssa sovitaan ammattiosaamisen näytön järjestämisestä. Ammattiosaamisen näyttöjä varten viimeistellään tällä hetkellä kuumeisesti kansallisia ammattiosaamisen näyttöaineistoja, joissa on muun muassa ohjeet ammattiosaamisen näyttöjen järjestämiseen, ammattiosaamisen näyttötehtäväesimerkkejä sekä arviointiperusteet.

KOULUTUSTA TYÖNOHJAAJILLE

Ruuttusen mielestä on harmi, etteivät oppilaitokset pysty vielä järjestämään läheskään riittävästi koulutusta työpaikkojen työnohjaajille.

- Tavoitehan on, että yhteistyön kautta saadaan rutiinit viilattua mahdollisimman sujuviksi. Tällöin opiskelija onnistuu nopeammin jakson tavoitteiden saavuttamisessa ja ehtii työpanoksellaan hyödyttää työnantajaa. Ja sehän on ilman muuta kaikkien etu.

- Suurimpaan mahdolliseen koulutuksen työelämävastaavuuteen päästään, kun opettaja ja työpaikat toimivat tiiviissä yhteistyössä opiskelijaa herkin korvin kuunnellen.

KERMA KANNATTAA KUORIA AJOISSA

Itsekin yrittäjänä työskennellyt Ruuttunen sanoo ymmärtävänsä hyvin työnantajia, jos työssäoppijan ottaminen yritykseen ei kerta kaikkiaan tunnu sopivan aikatauluun tai työtilanteeseen.

- Tottakai työnantaja saa sanoa ei. Se on parempi kuin ottaa vastentahtoisesti työssäoppija, joka jää ohjauksen puutteessa heitteille. Mutta rohkenen pyytää, että ei-sana sanottaisiin niin, ettei nuorelta mene usko itseensä ja osaamiseensa.

- Yleensä kuitenkin asioita voi sovitella ja tietysti minä opettajana olen erittäin innokas suosittelemaan työssäoppijan ottamista yritykseen. Se on mitä mainioin tapa olla mukana kehittämässä palkittuakin suomalaista koulutusjärjestelmää. Varmasti nuorella on jotain uutta annettavaa koulumaailman opeista työpaikan arkeen. Eikä ihan vähäpätöinen ole sekään mahdollisuus, että näin työnantajalle tarjoutuu erinomainen tilaisuus tutustua tulevaisuuden osaajiin, joista jo nyt monilla aloilla on huutava pula. Kuorikaa siis kerma, ennen kuin se nousee pintaan, Ruuttunen kehoittaa.

OPPISOPIMUS – YKSILÖLLINEN RATKAISU



Janne Leppänen opiskelee oppisopimuksella rakennuspeltisepäksi Turun Peltipalvelussa. - Oppisopimusvaihtoehto sopii erinomaisesti sellaiselle, joka ei työtä pelkää. Olen itse todella tyytyväinen. Valmistun keväällä ja uskon töitä riittävän. Mielenkiintoisen mausteen Jannen opiskeluun tuo edustuspaikka Suomen maajoukkueessa WorldSkills 2005 Helsinki -kilpailuissa, joissa hänen ammattialansa on mukana näytöslajina.

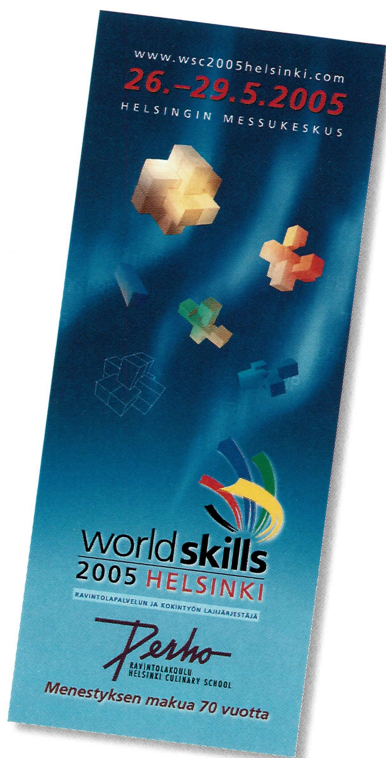
- Kaikkia toisen asteen ammatillisia perustutkintoja sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintoja voi suorittaa oppisopimuksella.
- Oppisopimus on työnantajan ja vähintään 15-vuotiaan opiskelijan välinen määräaikainen työsopimus.
- Henkilökohtaisen opiskeluohjelman mukaan toteutetaan opinnoista noin 80 % työpaikalla työpaikkaohjaajan tukemana ja tietopuolinen koulutus suoritetaan oppilaitoksessa.
- Oppisopimuksen ajalta opiskelijalle maksetaan työehtosopimuksen mukaista palkkaa sekä mahdollisia opintososiaalisia etuuksia.
- Oppisopimuskoulutusta järjestetään myös yrittäjille, jotka voivat näin hankkia tutkinnon työskentelemällä omassa yrityksessään.

KYSY LISÄTIETOJA

Lisätietoja oppisopimuksen mahdollisuuksista saa oppisopimuskoulutuksen järjestäjiltä, oppisopimuskeskuksista ja paikallisista oppisopimustoimistoista sekä verkosta osoitteista: **www.edu.fi/info/oppisopimus** ja **www.oppisopimus.net.**

Ammattiosaajan vuosi 2005 lisää ammatillisen koulutuksen vetovoimaa ja arvostusta

> Ammattiosaajan vuosi 2005
www.ammattiosaaja.fi



Ravintolakoulu Perho:

Ammattiosaajan vuosi 2005 on hyvä sauma ja sattuma

Rehtori **Gun Marit Niemisen** mukaan Ammattiosaajan vuosi 2005 on Ravintolakoulu Perholle "hyvä sauma ja sattuma". Koulu täytti tämän vuoden alussa 70 vuotta ja sai viime vuoden marraskuussa vuoden 2004 ammatillisen koulutuksen laatupalkinnon. Perusteluissa koulua kiiteltiin mm. omasta Perho Quality -laatujärjestelmästä, vahvoista työelämäsuhteista, monipuolisesta kansainvälisyydestä ja koulun keskeisiin perusarvoihin kuuluvasta asiakaslähtöisyydestä.

- Ammattiosaajan vuosi 2005 tuo lisäarvoa niin omaan merkkivuoteemme kuin toimintaammekin, jolle on ominaista voimakas asiakaslähtöisyys. Tärkeimmät asiakkaamme ovat opiskelijat ja työelämä, rehtori toteaa.

TEEMAVUOSI TAPAHTUMIA TÄYNNÄ

Ammattiosaajan vuosi 2005 aloitettiin Ravintolakoulu Perhossa alan koulutuksesta kiinnostuneille tarkoitetulla Avoimet ovet -tapahtumalla tammikuussa. Helmikuussa koulun omat ammattiosaajat, talossa pitkään työskennelleet opettajat esiintyivät Opetusravintola Perhossa. Maaliskuussa vuorossa ovat perinteisten ravintolaoppilaitosten SM-kilpailut.

Vauhti kiihtyy kesää kohti. Ravintolakoulu Perho vastaa tarjoilijoiden ja kokkien WorldSkills ammattitaidon MM-kilpailujen lajijärjestelyistä.

- Tämä on meille osaamisen ja näytön paikka. Tavoitteenamme on todella sujuvat järjestelyt, Gun Marit Nieminen kertoo.

- Edustamamme lajit ovat yleisön suosiossa. Odotamme paljon kävijöitä ja kannustajia. Voimme näin tehdä tunnetuksi alan koulutusta ja ammattiosaamista.

- Kisamenestyksen osalta on kuitenkin muistettava, että meidän lajimme ovat tuomarilajeja. Jos joku tuomari ei pidä pohjoismaisesta tavasta viikata pöytäliinaa, niin minkäs sille voi.

Ammattiosaajan teemavuoden vietto jatkuu syksyllä. Perhon Alumnit eli ravintolakoulusta valmistuneet ammattiosaajat kutsutaan Opetusravintolaan esittelemään ammattitaitoaan. Alumnien ensimmäinen juhla järjestettiin vuoden alussa.

Gun Marit Nieminen kertoo myös suunnitteilla olevasta yhteistyöstä Hotelli- ja ravintolamuseon kanssa. Ideana on haastatella alan osaajia ja kerätä heiltä tarinat talteen. Muistettakoon, että Ravintolakoulu Perho sai kiitosta Ammatillisen koulutuksen laatupalkinnon perusteluissa myös ns. hiljaisen tiedon siirtämisestä.

Teknologiateollisuus ry:

"Ammatillinen koulutus on kova juttu"



Alan vetovoimahankkeiden asiantuntija **Birgitta Ruuti** toteaa Ammattiosaajan vuoden 2005 olevan Teknologiateollisuus ry:lle tuhannen taalan paikka.

- Teemavuodesta kannattaa ottaa kaikki irti. Se lisää myös meidän viestiemme vahvuutta ja uskottavuutta, hän sanoo.

Teknologiateollisuus ry viestii nuorille lisätäkseen heidän kiinnostustaan alan ammattien edellyttämään koulutukseen ja yritysten tarjoamiin työmahdollisuuksiin. Koulujen ja yritysten yhteistyön rakentamiseen nimetyt yhteyshenkilöt toimivat eri puolilla maata, ja jäsenyrityksiä aktivoidaan osallistumaan teemavuoden viettoon.

- Korostamme teemaa "Ammatillinen koulutus on Suomessa kova juttu". Kova juttu se on, koska nuori saa käytännön pätevyyden ammattiin, pääsee suoraan töihin ja jatko-opintomahdollisuudet ovat hyvät.

- Entisestään kovemman jutun ammatillisesta koulutuksesta tekee teemavuosi ja sen päätapahtuma, Helsingin WorldSkills -kilpailut. On hienoa, että nuoret kisaavat ammattiosaamisesta MM-tasolla ja vielä Suomessa.

- Käytämme teemavuonna ensimmäisen kerran printtikampanjaa. Ilmoituksissa on esillä myös teemavuoden ja MM-kilpailujen logot. Toivomme alan yritysten ja oppilaitosten käyttävän ilmoituksia omassa viestinnässään.

TULEVAISUUDEN OSAAJIIN PANOSTETAAN

Teknologiateollisuus ry järjestää teemavuoden keväällä peruskoulun 1–6-luokkalaisille tarkoitetun tämä toimii! -teknologiakilpailun. Siihen osallistuu runsas 5 000 koululaista neljän lap-

Ammattiosaajan vuosi 2005 on opetusministeriön ja Opetushallituksen järjestämä teemavuosi. Sen aikana tuodaan monipuolisesti esiin ammattiosaamisen ja ammatillisen koulutuksen merkitystä yksilöille, työelämälle ja koko yhteiskunnalle. Vuoden päätapahtuma on WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut.

Teemavuosi tarjoaa yhteiset viestinnälliset puitteet monille erilaisille hankkeille, tapahtumille ja yhteistyölle. Vuoden vaikuttavuus ja teho syntyvät pienten ja suurten, paikallisten ja valtakunnallisten toimijoiden toiminnan kokonaisuudesta. Lisää tietoa teemavuoden etenemisestä osoitteesta www.ammattiosaaja.fi

Seuraavassa katsaus siihen, miten teemavuotta viettävät ja sitä hyödyntävät Ravintolakoulu Perho, Teknologiateollisuus ry ja Kuntatyö 2010 -hanke.

sen ryhmissä. Kilpailijat ideoivat ja valmistavat liikkuvan lelun saamastaan materiaalipaketista, pitävät työpäiväkirjaa ja laativat mainoksen lelustaan.

Alkukilpailut käydään maalis-huhtikuussa ammatillisissa oppilaitoksissa 14 paikkakunnalla ja loppukilpailu 20.4.2005 Teknillisessä korkeakoulussa. Kilpailijat ja opettajat saavat näin kuvaa siitä, millaisista oppilaitoksista haetaan oppia alan töihin. Alan töistä heille kertovat lisää mukana olevat yritysten edustajat.

- Pysyvä viestintäkanavamme 13–15-vuotiaille nuorille on www.metropoliz.net -sivusto. Sivut avattiin neljä vuotta sitten. Viime vuonna sivustolla oli yli 170 000 eri kävijää. Metropoliz seuraa Ammattiosaajan vuoden 2005 tapahtumia jalkautumalla Turun Taitajiin, Next Stepiin ja WorldSkills -kisoihin.

- Lisäksi viemme 7-luokkalaisia nuoria WorldSkills -kilpailuihin, sillä kilpailulajeista noin kolmannes edustaa meidän alaamme. Jos joku ei ennen kisakäyntiä ole ymmärtänyt, miten kova juttu ammatillinen koulutus on, siellä käytyään hän on siitä kyllä varma, Birgitta Ruuti muistuttaa.

Kuntatyö 2010 -hanke:

Kunta-ala kutsuu nuoria

Ammattiosaajan vuoden alussa käynnistyi kuntien nuorille suuntaama viestintäkampanja Elämä on matka. Kampanja on osa laajaa Suomen Kuntaliiton, Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja Kuntien eläkevakuutuksen Kuntatyö 2010 -hanketta.

- Viestintäkampanja alkoi kesätyöteemalla. Kunnat työllistävät vuosittain noin 40 000 kesätyöntekijää, joista valtaosa on 16–18-vuotiaita, projektijohtaja **Pirkko Leivo** kertoo.

Kampanjan avulla päivitetään nuorten käsityksiä kunnista työnantajana. Tärkeimmät kohderyhmät ovat toisen asteen opiskelijat, lukiolaiset ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat nuoret. Kuntatyöstä on viestitty myös ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijoille

- Kuntien keskeisimpään työhön, hyvinvointipalvelujen tuottamiseen, tarvitaan sekä suorittajia että johtajia. Pelkiltä johtajilta tämä työ ei onnistu, Pirkko Leivo muistuttaa.



TIENVIITTANA LONTOON METROKARTTA

OPO-messuilla tammikuussa Turussa esiteltiin kampanjamateriaali, jossa keskeisessä osassa on Lontoon metrokarttaa muistuttava aihe. Kuntaliittokonserni toimii Helsingin World Skills -kisojen yhteistyökumppanina, ja kampanja on esillä myös näissä kisoissa. Kuntatyöstä kertovaa materiaalia on alkuvuonna postitettu kouluihin, opinto-ohjaajille ja kuntiin enemmän kuin koskaan tätä ennen.

Kampanjaan kuuluu myös nuorille suunnattu sivusto www.kuntatyo.fi, jonka kävijämäärä on ylittänyt kaikki odotukset. Sivuilla on faktaa, kunta-alan ammattivisa, lähes 40 kunta-alan ammatin kuvaukset, pelejä sekä mahdollisuus osallistua Lontoon matkan arvontaan. Myös World Skills -kisat ovat näkyvästi esillä.

KUNTA ON MONIPUOLINEN TYÖLLISTÄJÄ

Noin joka viides työssäkäyvä suomalainen on kuntien palveluksessa. Eniten työllistää hoito- ja hoivasektori. Myös muita osaajia tarvitaan, aina atk:sta ja ruokataloudesta ympäristöasioihin. Ammattinimikkeitä on yli 5 000, ja uusia syntyy koko ajan.

- Herättelimme Kuntatyö 2010 -hankkeessa ensin kunta-alaa sisältäpäin. Tavoitteena oli lisätä kuntien osaamista ja vetovoimaa työnantajina. Kunnat oivalsivat asian tärkeyden todella hyvin, Pirkko Leivo kiittelee.

Asian tärkeys tarkoittaa sitä, että kuntien noin 430 000 työntekijästä yli kolmasosa eläköityy seuraavan 10 vuoden aikana. Kunnat tarvitsevat vuoteen 2010 mennessä noin 140 000 uutta osaajaa.

Pirkko Leivo muistuttaa, että kunta vastaa myös ulkoistamiensa palvelujen laadusta.

- Palvelut on järjestettävä ja työt tehtävä riippumatta siitä, kuka maksaa palkan. Ammattiosaamisen ja työn puolesta puhuminen kunta-alalla ei todellakaan mene hukkaan.

Tapahtumia 2005

Tilanne huhtikuun alussa 2005.
Tuoreimmat tiedot osoitteesta:
www.ammattiosaaja.fi

19.–21.4.	SAKU:n kulttuurikilpailut Savonlinnassa
20.4.	Teknologiateollisuus ry:n Tämä toimii! -teknologiakilpailun finaali Espoossa
11.–12.5.	Oppisopimuskoulutuksen Takomo-seminaari
15.5.–4.10	**Safkaa, reissaa, relaa -kilpailu** Ilmoittautuminen 15.5. mennessä. Kilpailussa tuotetaan verkkosivut majoitus- ja ravitsemisalan opinto-ohjausaineistoksi
22.–29.5.	Ulkomainoskampanja
25.5.–1.6.	**WorldSkills 2005 – ammattitaidon MM-kilpailut.**
26.–29.5.	**Varsinaiset MM-kisapäivät**



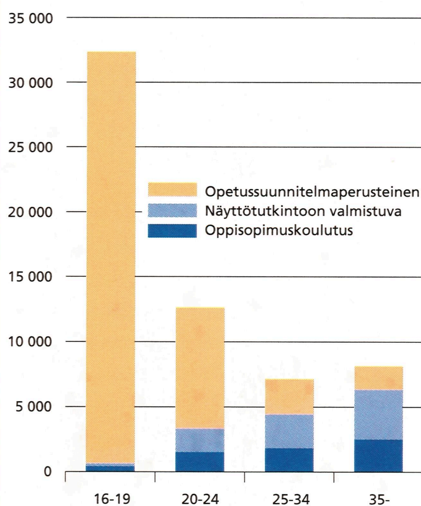
Ammattiosaajan vuoden 2005 päätapahtuma Helsingin Messukeskuksessa. Päätapahtuma on todellinen ammattiosaamisen näyteikkuna ja erinomainen paikka yrityksille näkyä ja markkinoida nuorille osaajille omaa alaansa.

26.–27.5.	TAT:n Backstage2005-nuorisotapahtuma sekä VIP-tilaisuus opettajille ja yrityksille
30.–31.5.	Youth and Work Culture Symposium
16.–18.9.	Ammatilliset opettajapäivät
2.11.	Ammattiosaajan vuosi 2005 -pääseminaari

Ilmoita omat tapahtumasi osoitteeseen: ammattiosaaja@viisikko.fi

JOUKKOKIRJE
Osoitelähde: Väestötietojärjestelmä
Väestörekisterikeskus, PL 7, 00521 Helsinki

Ammatillisen peruskoulutuksen aloittajien ikäjakauma vuonna 2004



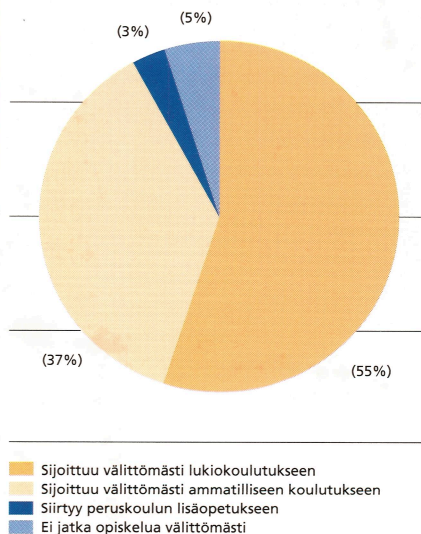
Ammatillisen peruskoulutuksen kokonaiskustannukset vuonna 2003

Koulutusala	Vuosiopiskelijoita	Koulutuksen kokonaiskustannukset (euroa)	Kustannukset/ opiskelija (euroa)
Kaupan ja hallinnon ala	22 700	129 330 000	5 700
Kulttuuriala	9 600	92 180 000	9 600
Luonnonvara-ala	7 500	101 570 000	13 600
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	18 300	154 480 000	8 400
Sosiaali- ja terveysala	20 100	138 770 000	6 900
Tekniikan ja liikenteen ala	48 300	421 540 000	8 700
Vapaa-aika ja liikunta-ala	2 500	23 810 000	9 400
Yhteensä	129 000	1 061 680 000	8 200

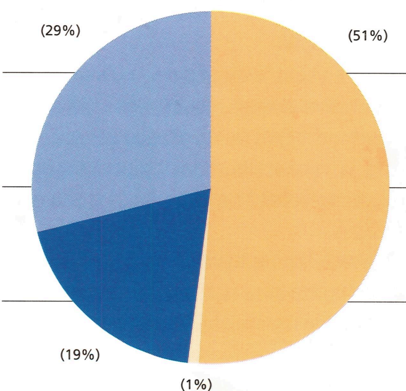
Yhteishaussa ammatilliseen peruskoulutukseen hakeneet koulutusaloittain 2004

Koulutusala	Ensisijaiset hakijat	Valitut hakijat	Ensisijaiset hakijat/ valitut
Kaupan ja hallinnon ala	6 700	6 100	1,1
Kulttuuriala	5 200	2 500	2,1
Luonnonvara-ala	2 400	2 300	1,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	6 500	6 200	1,1
Sosiaali- ja terveysala	9 800	4 800	2,0
Tekniikan ja liikenteen ala	17 500	16 600	1,1
Vapaa-aika- ja liikunta-ala	1 400	600	2,1
Yhteensä	49 500	39 100	1,3

Perusopetuksen päättäneiden välitön siirtyminen jatko-opintoihin 2003

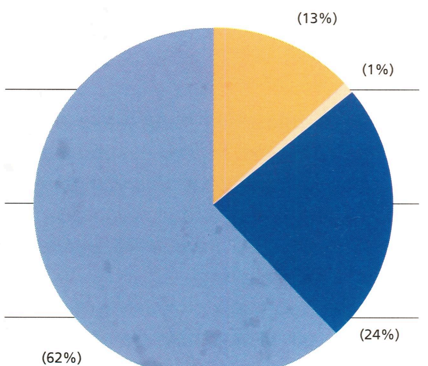


Ammatillisen koulutuksen järjestäjät vuonna 2004, järjestäjien lukumäärän mukaan



Yksityinen
Valtio
Kunta
Kuntayhtymä

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät vuonna 2004, opiskelijamäärän mukaan



Yksityinen
Valtio
Kunta
Kuntayhtymä

Ammatillinen-lehden toimituskunta

Hallitusneuvos Timo Lankinen (puheenjohtaja), opetusministeriö, viestintäpäällikkö Markku Lahtinen, Skills Finland ry, asiantuntija Manu Altonen, Elinkeinoelämän keskusliitto, erityisasiantuntija Merja Laamo, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, ylijohtaja Heli Kuusi, Opetushallitus, yhtymäjohtaja Heikki Yli-Olli, Koulutuksen järjestäjien yhdistys ry, rehtori Riitta Vahteristo, Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ARL ry, koulutuspoliittinen asiamies Petri Lempinen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, tiedottaja Riia Colliander, Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto SAKKI ry, johtaja Martti Pallari, Suomen Yrittäjät ry, työvoima- ja koulutuspoliittinen sihteeri Saana Siekkinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, opetusneuvos Mika Tammilehto (sihteeri), opetusministeriö, erityisasiantuntija Inkeri Toikka, Suomen Kuntaliitto.

Julkaisija: opetusministeriö. Toteutus: Viestintä Oy Viisikko. Painopaikka: Actaprint Oy 4/2005